

juni 2021

SUF

MAGASINET

TEMA

MOTIVATION

Cavlingvinder:

” Jeg har alle dage været
tiltrukket af at berette
fra verdener, som kun
de færreste kender til.

26

” Jo klogere, jeg bliver på mig selv, jo nemmere bliver det for mig at få styr på mit liv. I den tid, jeg har været her hos SUF Veteran, har jeg lært en masse om mig selv, og hvordan mit hoved og min krop fungerer.

Brian

Redaktion: Michael Hansen (ansvarshavende), Peter Borberg, Thorsten Asbjørn, Margrethe Langer og Palle Konnerup.
Kontakt redaktionen: mla@suf.dk · **Tekst:** Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ), Thorsten Asbjørn, journalist (DJ).
Foto: Emil Ryge Christoffersen m.fl. · **Layout:** KreativGrafisk.
Oplag: 1700 · **Forsidefoto:** Emil Ryge Christoffersen.

10

Vi må ikke stirre
os blinde på
motivationen

56

Nytautismetilbud
med ro til sanserne

58

Livskvalitet kommer
før alt andet

6

Motivationen er slet
ikke så uskyldig

14

Opgør med den klassiske
opfattelse af motivation

22

Kongevejen til motivation går
gennem tilfredsstillelsen af
tre psykologiske behov

30

"De skal også finde det,
man kan holde af"

52

Kommuner
efterspørger
specialiserede
botilbud til unge
med autisme

50

Nu skal I
bare høre...

34

En stemme for dem,
der ellers ikke
bliver hørt

42

Forskningen medudvikler
sundheden i SUF

43

Sundhed er grænse-
overskridende i den
sociale praksis

44

Fem stjerner til
weekendsundheden

46

"Hvad rager det mig?"

48

"Nu påminder vi
kærligt hinanden"

18

Flying Tiger-stifteren
motiverer til
sociale bevægelser

32

Motivationen
gror gennem
ejerskabet

LEDER

Motivationens skjulte ansigter

Af Michael Hansen, direktør, Den Sociale Udviklingsfond

Det siger sig selv, at i arbejdet med sårbare mennesker, indtager begrebet motivation en ganske betydelig rolle. Motivationen dukker op fra mange sider. For det enkelte menneske i den sårbare position kan den opleves som en forventning udefra. Fra samfundets side findes der således en udbredt opfattelse af, at hvis et menneske, som kæmper psykisk, formår at stå op om morgenen, er i stand til at møde i et jobtræningsforløb eller på en uddannelse, så kommer motivationen og det meningsfulde liv nærmest af sig selv.

Det er efter min bedste overbevisning en fejlslutning, der i den grad er blevet bekræftet, da vi i forbindelse med udarbejdelsen af det SUF Magasin, som du her sidder med i hånden, har spurgt en række af landets førende forskere om, hvad motivation i sin grundessens er for en størrelse. Af alle de temaer, som vi gennem tiden har rejst i magasinet, tør jeg godt fastslå, at netop motivation er det tema, der er blevet mødt med flest forskelligrettede – og samtidig yderst relevante – perspektiver. Og allerede her ligger der en pointe, som er vigtig at have for øje, nemlig at motivationen har mange ansigter, og flere af dem overser vi i vores automatbrug af begrebet. Hvad der motiverer mig, motiverer ikke nødvendigvis dig – og hvad der motiverer et menneske i en udsat livssituation, er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med samfundets førnævnte opfattelser af motivation. Alene kravet om at skulle være motiveret til at præstere eller leve, kan afføde stor modstand hos et menneske, der har det svært.

Af samme grund mener vi det, når vi i Den Sociale Udviklingsfond siger, at vi møder det enkelte menneske præcist dér, hvor det er. Med det følger en stor socialfaglig ydmyghed, hvor vi nænsomt og nysgerrigt nærmer os det pågældende menneske med en helt overordnet tilgang, som kan formuleres på følgende måde: 'Vi ved ikke, hvad der skal til, for at du finder den motivation, der kan skabe en positiv forandring i dit liv. Men det finder vi ud af sammen.'

Kun ved at have fokus på det hele menneske, er det muligt at skabe en motivation, der giver mening, og her melder sig en dimension, som vi ofte glemmer eller overser, nemlig at motivation ikke kun er rettet mod fremtiden. Handleplaner, der tager sigte mod et mål, er både vigtige og nyttige redskaber, som er med til at sætte retning i den socialfaglige indsats, men et menneske er meget mere end sine mål og de ord, der kan nedfældes i en plan. Et menneske er også sin historie og sin sociale baggrund, og motivationen skal derfor også findes i det, som det pågældende menneske bærer med sig og er rundet af.

Men er der overhovedet noget at motiveres af, hvis ens liv har været brøklagt med nederlag og udfordringer?, kan man med rimelighed spørge. Svaret er ja. Styrken i at have overkommet alt det svære viser sig ofte at være en fuldstændig afgørende motivationsfaktor, men den kan være svær at få kontakt med, hvis man gennem livet er nået frem til den overbevisning, at der ikke er grund til at kigge på fremtiden med en forventning om at opnå noget som helst positivt. Også her stiller det krav om, at vi i den socialfaglige indsats hjælper det enkelte menneske med at få gravet den individuelle motivation frem, men uden at vi kommer til at 'eje' den. Det kan vi kun gøre ved at møde mennesket fordomsfrit og ved at have en grundlæggende forståelse for, at et menneske i en udsat livsposition dybest set befinder sig i et krydspres mellem samfundets forventninger om pligter og mål og sin egen skæbne. Derfor skal vi også passe på, at vi ikke kommer til at *idealisere* motivationen, fordi det risikerer at få den slagside, at individet sidder tilbage med en følelse af at skulle være noget andet end det, det er. I stedet skal vi hjælpe med at *realisere* en motivation, som bærer det pågældende menneskes reelle ansigt.

TEMA › MOTIVATION

Motivationen er slet ikke så uskyldig

Vi har fået skabt en søvngængeragtig tilgang til motivation, hvor det er omverdenens forventninger, som skaber rammerne for motivationsarbejdet, lyder det fra forskere

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist og Thorsten Asbjørn, journalist

” *Så snart motivationen bliver individualiseret, havner vi i det evige problem, at vi risikerer at give for megen plads til individet, hvilket kan have den konsekvens, at vedkommende kommer til at 'danse forkert i lancieren' og derved falder uden for rammerne.*

John Benedicto Krejsler, professor, ph.d. & cand.pæd.,
Institut for Pædagogik & Uddannelse, Aarhus Universitet

– Kan du huske dengang i gymnasiet, hvor man skulle danse lancier?

Det ejendommelige spørgsmål kommer fra John Benedicto Krejsler, professor, ph.d. & cand.pæd., Institut for Pædagogik & Uddannelse, Aarhus Universitet. Han fortsætter:

– Det er lidt det samme med motivation, sådan som begrebet mange steder udfolder sig i dag. Hvis du mestrer motivationen, kan den føles som en meget fri dans, selvom den dybest set er yderst struktureret. Hvis du derimod ikke mestrer den, kan den opleves som en stor spændetrøje. Motivationen er slet ikke så uskyldig, hvis man ser på den i et sociologisk og filosofisk perspektiv.

John Benedicto Krejsler er medforfatter og medredaktør til bogen *At skulle ville* (2019), der handler om motivationens såkaldte tilblivelse og effekter. Han er ikke mindst optaget af, hvad det er, som får mennesker til at opleve det, som de 'skal', som noget de selv har 'villet'.

En 'kodet' virkelighed

Og det er her, at parallellen til lancierdansen kommer ind i billedet. For når John Benedicto Krejsler i dag ser sig omkring, så får han øje på nogle stærkt fastlagte strukturer – ikke mindst på arbejdsmarkedet – der sætter rammerne for det enkelte menneskes oplevelse af motivation.

– Hvis du sidder godt i systemet og har fast arbejde, så kan det næsten føles som om, at det giver sig selv, hvad der ligger i motivation, hvorimod den, der befinder sig i bunden af systemet, og som

måske står overfor at skulle have lavet en personlig handlingsplan, ikke oplever det som motiverende, men blot som en masse krav, siger John Benedicto Krejsler, der taler om en 'kodet' virkelighed med handleplaner, dokumentation, evaluering osv.

– Vi har fået skabt et fælles sprog, hvor vi tænker målrettet, og hvor vores motivation hele tiden bliver formateret af, hvad der er muligt at gøre inden for en given ramme. Det giver visse muligheder, men det skaber samtidig nogle begrænsninger, fordi det i bund og grund er et bestemt indhold og en række udefrakommende vilkår, som er bestemmende for det motivationsspil, vi har kørende med hinanden.

Danse forkert i lancieren

Problemet opstår, påpeger professoren, når samfundet samtidig placerer ansvaret for motivationen hos det enkelte menneske.

– Så snart motivationen bliver individualiseret, havner vi i det evige problem, at vi risikerer at give for megen plads til individet, hvilket kan have den konsekvens, at vedkommende kommer til at 'danse forkert i lancieren' og derved falder uden for rammerne. Det sikre for individet er derfor at tilpasse sin motivationsforventning, så den matcher det, som omverdenen kan tilbyde, og det giver indimellem den der lidt søvngængeragtige tilgang til motivation, fordi tanken om, at det måske kunne være anderledes, bliver for besværlig.

Et parameter til skelnen

John Benedicto Krejsler står ikke alene med frem-

” Motivationsarbejde er i dag en væsentlig kategori for dem, der arbejder med ledige, og som sagsbehandler kigger man hele tiden på, hvor motiveret borgeren er i forhold til at finde et job.

Sabina Pultz, socialpsykolog og adjunkt,
Institut for Mennesker og Teknologi, Roskilde Universitet

stillingen af et motivationsbegreb, der ikke uden problemer kiler sig ind mellem det enkelte menneske og samfundets forventninger. En anden er Sabina Pultz, socialpsykolog og adjunkt, Institut for Mennesker og Teknologi, Roskilde Universitet. Hendes primære forskningsfelt handler om arbejdsløse, hvor motivation indtager en ganske særlig rolle.

– Motivationsarbejde er i dag en væsentlig kategori for dem, der arbejder med ledige, og som sagsbehandler kigger man hele tiden på, hvor motiveret borgeren er i forhold til at finde et job. Det bliver en slags valuta, som den ledige kan handle med, fordi det drejer sig om at fremstå så motiveret som muligt og derved tilbagevise påstanden om, at man ikke er motiveret nok, siger Sabina Pultz og fremhæver, at motivation på den måde bliver brugt som et parameter til at skelne mellem mennesker.

– Når vi spørger unge arbejdsløse, så skelner de selv mellem de motiverede arbejdsløse og de ikke-motiverede som værende dem, der mere eller mindre snylter på systemet, siger hun.

”Troen på borgeren”

Samtidig ser Sabina Pultz en udvikling, hvor eksempelvis sagsbehandlerens motivationsarbejde med borgeren bliver et både psykologisk og privat anliggende, hvilket er markant anderledes end tidligere.

– Af et godt hjerte og med de bedste intentioner kommer vi ofte til at arbejde med noget, som i virkeligheden er meget personligt for folk. Det handler ikke kun om deres adfærd, men om deres måde at tænke på. Vi er helt inde og rode i hoveder, og

det kan have stor betydning for eksempelvis den udsatte borger, fordi vedkommende kommer til at opleve, at det, som er et eksternt problem – manglen på et job eller et sted at bo – bliver identificeret med personen. Men sagen er, at jo mere du roder i folks hoveder og tanker, jo større sandsynlighed er der for, at du kommer til at skabe identifikationen, siger Sabina Pultz og nævner, at alene et kendt velfærdsudtryk som ’Troen på borgeren’ mere end antyder, at det forventes, at sagsbehandleren skal yde et stort følelsesarbejde.

– De skal vise, at de tror på borgeren – og borgeren skal selv vise, at vedkommende tror på sig selv og er motiveret for fremtiden.

Du har alle muligheder

I indkredsningen af motivationsbegrebet henleder, Hanne Knudsen, lektor på DPU, Aarhus Universitet – samt leder af forskningsprogrammet Motivation, Pædagogik og Ledelse – på, at ordet ’motiv’ kommer af det latinske ’motivus’, der betyder ’som giver anledning til bevægelse’, ’grunde’.

– Vi interesserer os netop i vores forskningsprogram for, hvordan der arbejdes med at skabe grunde, og hvordan der arbejdes professionelt med motivation, siger Hanne Knudsen og uddyber:

– Traditionelt har man forsøgt at give borgeren en ydre grund til at komme i job, komme hurtigt gennem sin uddannelse osv. ved for eksempel at benytte økonomiske incitamenter. Men siden 1980’erne har man ikke nøjedes med at give eksterne grunde, men også fokuseret på viljen og den indre motivation. Gennem samtaler kunne socialrådgiveren, vejlederen, læreren forsøge at påvirke det sted,

hvorfra borgeren selv begrundede, hvad han eller hun fandt relevant at orientere sig efter.

Hanne Knudsen påpeger, at budskabet i dag ikke længere er, at 'det kan betale sig for dig at komme hurtigt gennem uddannelse' eller 'synes du ikke selv, at du skal tage en uddannelse?'.

– Budskabet er snarere, at 'du har alle muligheder. Lad være at lade dig binde af én grund,' sige hun.

Bange for valget

Det er dog ikke ensbetydende med, at der ikke fortsat arbejdes med økonomiske incitamenter og med at få borgeren til at ville det, han eller hun skal.

– Men motivationsarbejde handler i dag paradoksalt nok også om at holde mange mulige grunde åbne. Det bliver borgerens ansvar at afsøge forskellige grunde og ikke lægge sig fast på nogen valg. Idealet er konstant at øge muligheden for at træffe et andet valg, og man er blevet bange for meget klare motiver og grunde, fordi de kan gøre det svært at gøre noget andet, siger Hanne Knudsen og nævner, at mange unge i dag er bange for at træffe valg, fordi et valg også medfører fravalg.

– Uddannelsesloftet var for eksempel tænkt som et incitament til at få unge hurtigt igennem uddannelsessystemet. I stedet havde det den effekt, at mange droppede ud, lige inden de var færdige med deres bacheloruddannelse, fordi de var bange for at miste muligheder for alternative uddannelser.

De unge er opdraget til både at blæse og have mel i munden. Før gik grænsen for dine fremtidsmuligheder ved dine evner; nu går den ved din fantasi. Motivationsarbejde handler i dag om konstant at øge mulighederne for at træffe nye valg, siger Hanne Knudsen.

Indadgroende fedme

"Med sit filosofiske blik på motivationens aktuelle betydninger har John Benedicto Krejsler arbejdet videre med et begreb fra den franske filosof Jean Baudrillard, som Krejsler ikke uden et glimt i øjet refererer til som 'indadgroende fedme'."

– Tiden skriger på selvoptimering. På arbejdspladsen og individuelt. Og inden for eksempelvis den kognitive terapi bliver spørgsmålet om motivation ofte reduceret til teknikker, som mennesket skal bruge til at forbedre sig. Det er dét, jeg kalder den indadgroende fedme – det er der, hvor empatien og relationen til den anden ikke længere fylder noget nævneværdigt, og hvor motivationen bevæger sig over i skridttællere og kalorieforbrænding, men på bekostning af blot at være i skoven.

At skulle ville

Bogen *At skulle ville – om motivationsarbejde og motivationens tilblivelse og effekter* (2019) redigeret af Kristine Kousholt, John Benedicto Krejsler og Morten Nissen er en antologi, hvor en række forskere sætter kritisk perspektiv på motivation, motivationsarbejde og motivations-teknologier.

TEMA › MOTIVATION

Vi må ikke stirre os blinde på motivationen

Psykologen Dorte Birkmose er på vej med en ny bog, hvor professionelle får nye indsigter i motivationens væsen

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Psykolog, debattør og foredragsholder Dorthe Birkmose havde ikke regnet med, at der skulle gå fire år, da hun tilbage i 2017 gik i gang med at skrive en bog om motivation. Men emnet – og dets kompleksitet – har haft greb i hende.

- Motivation – og det professionelt at arbejde med andres motivation – viste sig langt mere kompliceret, end jeg i min vildeste fantasi havde forestillet mig, indleder Dorthe Birkmose.

Sideløbende med, at hun gennem de seneste år har talt om forråelseskulturer for blandt andet kommuner, regioner og politikere, har hun dykket ned i motivationens grundessens.

- Det som kickstartede min interesse for motivationen var, at jeg blandt afmægtige professionelle ofte hørte 'Vi har prøvet alt, men intet virker'. Men det er jo absurd. Der er tusinder af metoder. Vi kan ikke

vide alt, og vi kan ikke have prøvet alt, siger Dorthe Birkmose.

- Konsekvensen af den handlingslammede sætning er, at man opgiver at hjælpe et andet menneske, selv om der er et utal af uprøvede veje.

Må aldrig opgive

For som Dorthe Birkmose markerer med titlen på sin bog: Mennesket *er* motiveret.

- Ethvert menneske er i virkeligheden topmotiveret for at løse de problemer, som det selv synes, at det har, siger Dorthe Birkmose og nævner fagtermen 'somatiske markører' som en beskrivelse af, at mennesket motiveres af at opnå behag og undgå ubehag.

- Vi er drevet mod det, der føles rigtigt og behageligt. Meningsfulde aktiviteter og relationer er mo-

” *Ethvert menneske er i virkeligheden topmotiveret for at løse de problemer, som det selv synes, at det har.*

Dorthe Birkmose

Barriererne kan vi gøre noget ved. Vi kan hjælpe med at fjerne dem, eller vi kan tale om dem og finde en ny vej.

Dorthe Birkmose

tiverende i sig selv. Vi drives også af at undgå eller dulme ubehagelige somatiske markører.

Men selv om menneskets motivation er afgørende, så ender Dorthe Birkmose i sin bog ved en umiddelbar overraskende konklusion:

- Motivation er samtidig opreklameret, siger hun og forklarer:

- Motivation er ikke nok. Der kan være barrierer, som forhindrer mennesket i at handle på sin motivation. Samtidig kan menneskets råderum være for lille.

Du er ikke rigtigt motiveret!

Når Dorthe Birkmose definerer motivation, så tager hun fat i ordene fra overlæge Carl Erik Mabeck, som siger 'motivation er parathed til handling'.

- Definitionen rummer en stor dybde, fordi parathed til handling indebærer en drivkraft – men motivation er kun en parathed og ikke en garanti for handling, siger Dorthe Birkmose og peger på risikoen for en professionel fejlslutning:

- Når et menneske ikke handler på sin motivation, så kan vi komme til at tænke: "Aha, så er du jo ikke rigtig motiveret". Mennesket kan dog sagtens være motiveret, men barrierer kan gøre det for svært at handle på paratheden. I stedet for at tro, at motivationen skal øges, så bør vi som professionelle se nærmere på de barrierer, som står i vejen for paratheden, siger Dorthe Birkmose.

Når et ungt menneske pakker sig selv væk fra verden, isolerer sig og alt synes mørkt, er motivationen der stadig.

- Men hvad står i vejen? Er det eksempelvis kognitive vanskeligheder, som gør, at den unge har svært ved at tage initiativ? Er der barrierer i hverdagen, for eksempel manglende strukturer? Er det os som professionelle, der står i vejen, fordi vi vil for meget for hurtigt, eller fordi vi hjælper for lidt?

- Jeg vil med bogen slå et slag for, at i stedet for at mene så meget om andres motivation, så skal vi arbejde mere med barriererne, siger Dorthe Birkmose og fortsætter:

- Barriererne kan vi gøre noget ved. Vi kan hjælpe med at fjerne dem, eller vi kan tale om dem og finde en ny vej. Det kan også være, at barriererne i en periode er så uoverstigelige, at vi i en periode lader et motivationsprojekt ligge.

Flyt dit perspektiv

Med det afsæt – sammenholdt med et øget fokus på den enkeltes råderum – håber Dorthe Birkmose, at hun kan bidrage til at sætte perspektiv-skifte som metode på dagsordenen.

- Som professionel har du et udefra-perspektiv på mennesket. For at forstå menneskets motivation og mestring, skal der skiftes til menneskets indefra-perspektiv.

Hun nævner den fatale professionelle faldgrube, hvor vi kan komme til at tænke 'hvis det var mig, så ville jeg ...':

- Et andet menneske er aldrig mig. Vi bør derimod nysgerrigt spørge: 'Når nu det er dig med dine erfaringer, dit levede liv, dine tanker, hvad kan jeg så hjælpe dig med?' Her går du på opdagelse i, hvad der er den enkeltes mestringsstrategier, og hvilken motivation der er hos mennesket.

Foto: Michael Drost-Hansen

Om Dorthe Birkmose

Psykolog, forfatter og foredragsholder. Dorthe Birkmose er en af landets mest efterspurgte foredragsholdere inden for det offentlige, bl.a. om risikoen for forråelse, motivationsarbejdet, faglige tolkninger og faglig ledelse inden for arbejde med mennesker, der har brug for professionel hjælp. I 2013 udgav hun bogen "Når gode mennesker handler ondt". Til efteråret udkommer hun med bogen "Mennesket er motiveret".

Opgør med den klassiske opfattelse af motivation

Motivation som noget, der bor i den enkelte og blot skal vækkes, er en fejlslagen forestilling, påpeger to af landets førende motivationsforskere

Af Peter Borberg, mag.art. og journalist & Thorsten Asbjørn, journalist

I dag er det en udbredt opfattelse, at motivation er noget, der findes inde i det enkelte menneske, men som kan blive sat ud af kraft, når mennesket møder udfordringer, og som omvendt kan vækkes til live igen gennem eksempelvis coaching eller positiv psykologi.

Men den opfattelse af motivationsbegrebet skriger på en nuancering. Det mener Bo Klindt Poulsen, lektor ved Pædagogik, Læring og Vejledning, VIA University College.

– Der findes en udpræget individualiseret forestilling om, at man gennem en professionel intervention næsten kan stikke en hånd ind i den unge og skrue op og ned for motivationen. Men den forestilling holder ikke, siger Bo Klindt Poulsen, der er en del af programmet *Unge med kant*, der har til formål at understøtte udsatte unge i alderen 15-29 år, som står uden uddannelse eller job. Et program,

som uundgåeligt også berører motivation, men ikke nødvendigvis som noget, der skal vækkes eller fremmes af en professionel.

– Det er en gal måde at se det på, hvis man tror, at eksempelvis en professionel socialarbejders opgave er at motivere den unge til at gøre noget bestemt. Motivation er først og fremmest noget, som opstår i de konkrete sammenhænge, som den unge indgår i. Det drejer sig om at være motiveret *for* noget, siger Bo Klindt Poulsen.

Dermed går han også i rette med det store relationsfokus, som ofte kendetegner professionelles blik på motivation af udsatte:

– Hvis jeg vækker en vejleder eller sagsbehandler klokken fire om natten, vil vedkommende rejse sig og sige, at det vigtigste i arbejdet med den unge, er den gode relation. Men vi skal have øje for at bruge den gode relation til at sætte retning. Det er ikke

” *Skal vi arbejde med sårbare unges motivation, så skal vi prøve at forstå, hvorfor den unge engagerer sig i noget, men ikke i noget andet.*

Bo Klindt Poulsen, lektor ved
Pædagogik, Læring og Vejledning,
VIA University College

relationen, som motiverer, men motivationen vækkes, når den unge bliver engageret i noget.

Tal om meningsfuldhed

Han mener derfor, at interessen for udsatte unges motivation bør flyttes over på de kontekster – både de formelle og de uformelle – som den enkelte unge deltager i.

– I stedet for altid at isolere motivation til at være noget helt specifikt, som for eksempel kan dreje sig om uddannelse, så skal vi snarere se på motivation som en ramme for de forskellige kontekster, som den unge lever sit liv igennem og så gå ind og se på disse kontekster, og hvad der i den sammenhæng opleves som meningsfuldt for den unge, siger Bo Klindt Poulsen. Han fremfører, at mange af de psykologiske, læringsorienterede, coaching- og ledelsesbaserede forståelser af individet, som gennem de senere år har haft medvind i uddannelser,

efteruddannelser, kurser, offentlig samtale, først og fremmest er optaget af individets kognitive udvikling og mindre optaget af individet i kontekst.

– Karikeret sagt er det sværere at indgå en kontrakt med en kontekst end med et individ. Hvis man af forskellige grunde har svært ved at følge sin plan – som man selv har lagt – eller overholde sin kontrakt, så peger pilen mod en selv, mod ens egen motivation, siger Bo Klindt Poulsen.

Blinde pletter

Han nævner i den forbindelse, at den hollandske uddannelsesforsker Gert Biesta meget betegnende har sagt, at vi skal holde op med at tale om motivation, men i stedet tale om meningsfuldhed.

– Skal vi arbejde med sårbare unges motivation, så skal vi prøve at forstå, hvorfor den unge engagerer sig i noget, men ikke i noget andet. Og sagen er, at

sårbare unges motivation ikke er anderledes end vores egen, men den retter sig ofte mod noget, som vi andre ikke synes er hensigtsmæssig.

I den sammenhæng fremfører Bo Klindt Poulsen, at mange professionelle socialarbejdere og vejledere lider af 'blinde pletter'.

– Når vi har et afsæt, der hedder, at alle mennesker har lyst til at få et arbejde – og hvis ikke de har det, så må det være fordi, de ikke er motiverede – så er det en blind plet. Dét, som virker så selvindlysende for den gode vejetablerede middelklasse, er ikke nødvendigvis det, som den sårbare unge finder motiverende, siger Bo Klindt Poulsen.

Det manglende netværk

Mette Pless, lektor og ph.d., Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet, beskæftiger sig også indgående med motivation. Også hun efterlyser et nyt blik på motivation blandt professionelle.

– En del af de unge, som kæmper med at slå til i skolesystemet, oplever at stå meget alene med at finde vej i uddannelsessystemet og på deres vej mod voksenlivet. Mange oplever at befinde sig på kanten af skolelivet – fagligt og socialt. De fortæller om konfliktfyldte relationer til de fagprofessionelle, ligesom mange savner at føle sig som en del af fællesskabet blandt klassekammeraterne. Og vi ved, at oplevelsen af at høre til, at der er en plads til mig, er helt afgørende for motivationen, siger hun og uddyber:

– Noget af det, som kan være en udfordring for unge, som oplever at have svært ved at slå til i skolen, er, at deres skoleerfaringer ofte er præget af nederlag. De mangler simpelthen erfaringer med at kunne mestre de opgaver, de bliver stillet overfor. Når unge siger, at de er skoletrætte, så handler det mest af alt om, at de har mistet troen på, at de kan gøre sig gældende i en skolemæssig sammenhæng. Og når de i nye sammenhænge møder udfordringer og modstand, som vi jo alle gør, når vi skal lære noget nyt, bliver de blot bekræftede i, at de ikke kan, at de ikke dur, hvilket selvsagt svækker motivationen, og for nogle unge betyder det, at de trækker sig og tænker – det var heller ikke noget for mig.

Aldrig knald eller fald

Derfor bør pilen ifølge Mette Pless heller ikke pege hen på de unge, som har svært ved at finde motiva-

tionen, men derimod på de rammer og fællesskaber, som de unge indgår i.

– Vi skal se nysgerrigt på, hvad der motiverer de unge i sammenhængen, men også interessere os for den unges motiver for *ikke* at ville. For det er gennem denne forståelse, de fagprofessionelle kan arbejde med at skabe nogle rammer, som kan understøtte den unges involvering i og motivation for skole og uddannelse. De fleste unge siger, at de vil have en uddannelse, men dét mål kan være meget svært at omsætte til en bæredygtig individuel plan her og nu, og det er ofte her, at kæden hopper af. Hvis målene er meget langsigtede, og den unge møder modstand undervejs, kan det opleves som endnu et kapitel i deres nederlagsfortælling.

Af samme grund fremhæver Mette Pless, at gode handlingsplaner ikke må få karakter af knald eller fald – enten når man målet, eller også gør man ikke.

– Dét, som er vigtigt, når unge skal ledes på vej, er, at de får lavet en plan, som rummer plads til nyorienteringer, og som stiller sig åben for den unges bevægelser, siger hun.

Bagsiden af motivationsarbejdet

Bo Klindt Poulsen er enig. Når han i dag ser på, hvordan der mange steder bliver lavet motivationsarbejde, så får han øje på et paradoks, der samtidig indeholder en slagside.

– Som samfund har vi et generelt ønske om at skabe fremdrift hos den enkelte, så vi kan nå de mål, vi sætter for livet. Men vi taler ikke om bagsiden af denne selvoptimeringstankegang, siger Bo Klindt Poulsen og peger på en nutidig ungegeneration, som lever i en perfektionskultur, hvor mange kæmper med angst og stress og har svært ved at leve op til både egne og andres forventninger.

– Vi bliver ved med at fortælle de unge, at de skal være motiverede og finde ud af, hvad de vil, men når de falder ved siden af og ikke kan leve op til de mål, vi sætter, så behandler vi dem med de samme teknikker. Vi sætter nye mål og coacher, og det bliver på den måde et loop af motivationsteknikker, som vi – med de bedste hensigter i verden – fastholder de unge i. Spørgsmålet er blot, om det altid er den rigtige måde at gribe det an på, hvis man hele tiden skal forholde sig selvrefleksivt til sin egen motivation.

” Vi skal se nysgerrigt på, hvad der motiverer de unge i sammenhængen, men også interessere os for den unges motiver for ikke at ville. For det er gennem denne forståelse, de fagprofessionelle kan arbejde med at skabe nogle rammer, som kan understøtte den unges involvering i og motivation for skole og uddannelse

Mette Pless, lektor og ph.d.,
Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet

TEMA > MOTIVATION

Flying Tiger-stifteren motiverer til sociale bevægelser

Lennart Lajboschitz kunne uproblematisk have lænet sig tilbage, da han i 2012 solgte størstedelen af butikskæden Tiger, men den 62-årige iværksætter og erhvervsleder er drevet af at skabe nye, grænsebrydende fællesskaber

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Det er de færreste, som kan skrive køb af nedlagt kirke på deres CV. Lennart Lajboschitz – manden, der tilbage i 2012 solgte butikskæden Tiger – kan.

- Jeg vil gerne være en katalysator for at skabe sociale relationer mellem mennesker. Gennem aktiviteter, gennem handlinger. Det er missionen i det, jeg arbejder med, siger Lennart Lajboschitz.

Den nedlagte Absalon Kirke på Vesterbro har han omdannet til det hyperpopulære Folkehuset Absalon, et moderne forsamlingshus med 70 aktiviteter om ugen, 400.000 besøgende i 2019 og fyldte huse, når der ikke er corona, og der bydes indenfor til fællesspisning hver aften.

- Det handler om at skabe noget, der er meningsfuldt. Det at leve værdier ud - giver god mening for mig.

Han kræver hjerteblod

Men hvordan lykkes han med at smitte andre – medarbejdere, samarbejdspartnere, gæster osv. –

så de brænder for at gå den samme vej og tage del i den sociale bevægelse, som han gerne stiller sig i spidsen for?

Den 62-årige iværksætter tænker tilbage på de første Absalon-år, og de skrappe medarbejderkrav, som blev stillet.

- Vi var meget strenge. Vi forlangte af alle ansatte, at de købte ind på den mission, vi havde, nemlig at skabe relationer gennem handlinger. Vi krævede hjerteblod af alle og en villighed til at være personlig og hjælpe med at skabe relationer.

De skal være engagerede

For nogen kan det måske virke overraskende, at den rummelige og empatiske Lennart Lajboschitz er så kontant over for medarbejdere, som ikke formår at spille ind i kulturen og værdierne. Men her er han kompromisløs, erkender han.

- Hvis der er medarbejdere, jeg ikke kan rejse og få op at køre, så må jeg skille mig af med dem. Det er

Foto: Ari Zelenko

ikke dårligt ment, det er bare ikke det rigtige sted for den medarbejder. Hvis jeg begynder at tolerere uengagerede medarbejdere, så ser alle medarbejdere det. Så begynder man at slække på kulturen. Jeg har ikke råd til at have dårlige medarbejdere. De skal være gode, og samtidig er det også min opgave at sørge for at spille dem gode, siger han og fokuserer på sin egen rolle:

- Jeg kan kun gøre dem gode, hvis jeg kommunikerer og involverer dem i mine tanker. Du skal skabe et råderum, hvor tankerne kan flyve. Ellers går det hele nedad, siger Lennart Lajboschitz, hvis positive livsindstilling stort set altid sætter sig igennem.

- Jeg har altid haft det sådan, at når vi rammer forkert, så har jeg prøvet på at være en jubelidiot og finde gode løsninger. Hvis vi begynder at være kritiske hele tiden, så bliver man dygtig til at finde på dårlige løsninger og fokusere på det negative.

Usikkerheden som konstant kilde

Ét er medarbejderne og den flok, som Lennart Lajboschitz motiverer til at gå med på fællesskabets vej. Noget andet er, hvad der får ham selv til at stå op om morgenen og hele tiden være drevet mod at skabe inkluderende fællesskaber.

- Jeg kan lide idéer og virkeliggørelse af idéer. Mine idéer skal skabe en større værdi af det at være menneske, siger Lennart Lajboschitz og fremhæver usikkerheden som en nødvendig personlig drivkraft.

- Jeg søger usikkerheden. Mange mennesker er glade, når de ved, at tingene er, som de skal være. Hver gang jeg når dertil, så bliver jeg bange og må skynde mig videre. Så prøver jeg at finde det åbne rum af usikkerhed: Hvad gør vi nu? Andre folk opfatter det negativt eller som noget foruroligende. Kimen til det nye vækkes i min usikkerhed, fremhæver han.

At turde det personlige

Derfor måtte Lennart Lajboschitz også sælge sin butikskæde Tiger. Det var blevet for meget sikker grund under fødderne.

- Over årene gik jeg fra at skabe Tiger til at administrere Tiger. Så begyndte jeg at miste interessen. Drift interesserer mig ikke. Det er der andre, der er rigtig gode til – bedre end jeg er.

Udover den positive livsindstilling, så er der for Lennart Lajboschitz et yderligere aspekt, som har været hans konstante drivkraft.

- Det har hjulpet mig, tror jeg, at jeg har turdet være personlig. Jeg tør at være subjektiv. Jeg lytter til mig selv. Jeg lytter til det, jeg synes virker rigtigt. Så må jeg prøve det, og hvis det, jeg laver, ikke virker, så må jeg korrigere det. Tilværelsen er så kompleks, at man ikke kan regne det hele ud på én gang. Det handler også om at have en portion selvtillid eller en baggrund, der gør at man kan lytte til sig selv, slutter han.

” *Jeg kan kun gøre dem gode, hvis jeg kommunikerer og involverer dem i mine tanker. Du skal skabe et råderum, hvor tankerne kan flyve. Ellers går det hele nedad.*

Lennart Lajboschitz

Om Lennart Lajboschitz

Iværksætter og erhvervsleder, der sammen med sin familie skabte butikskæden Tiger, som han i 2012 solgte hovedparten af. Overskuddet er bl.a. brugt til køb af Absalons Kirke på Vesterbro, hvor han har skabt Folkehuset Absalon, som er et moderne og populært forsamlingshus. Ligeledes har han købt de to hoteller Hornbækhus og Villa Strand i Hornbæk samt Søkvæsthuset på Christianshavn, hvorfra familiens nyåbnede Hotel Kanalhuset drives. Drivkraften bag alle initiativerne er at skabe nye og inkluderende fællesskaber.

Her er intet gratis!

Et kardinalpunkt, når Lennart Lajboschitz skaber fællesskaber, er en insisteren på ligeværd. Han vil inkludere alle og se sociale brydninger på tværs af rang, religiøsitet og etnicitet.

- Vi havde for eksempel en aften med syrisk mad og musik, hvor Venligboerne sagde, at de gerne vil invitere nogle syriske flygtninge. Jeg sagde, at de skulle være hjerteligt velkomne. De siger så, at de ikke har så mange penge – kan de ikke få lov til at komme gratis? Dertil svarede jeg ”nej, det kan de ikke, de skal betale 50 kr. ligesom alle andre, fordi vi ville møde dem ligeværdigt.” Det var ikke, fordi jeg ikke undte dem de 50 kr., det var fordi de skulle være i samme position som alle andre, siger Lennart Lajboschitz.

En anden gang var det Parkinsonforeningen, der bankede på og ville låne en del af Folkehuset Absalon til en aften med diskodans for deres medlemmer.

- De sagde, at de dansede lidt anderledes, og det var begrundelsen for at ville være for sig selv. De var naturligvis hjerteligt velkomne, men det skal være åbent for alle. Vi havde en vidunderlig aften, hvor folk dansede forskelligt. Det er den form for integration, vi gerne vil lave.

TEMA › MOTIVATION

Kongevejen til motivation går gennem tilfredsstillelsen af **tre** psykologiske behov

Selvbestemmelse, kompetencer og samhørighed er afgørende for menneskers motivation. Men disse behov er typisk helt i bund, når man er psykisk sårbar

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

” *Hvad gør vi for mennesker, som har det svært og ikke trives? Det er helt overordnet dét spørgsmål, vi skal stille os selv*

Ib Ravn, ph.d. og lektor

Foto: Søren Kirkegaard

Tilbage i 1970'erne udførte den amerikanske forsker Edward L. Deci en række eksperimenter, der dokumenterede, at hvis man gav de medvirkende forsøgspersoner nogle få dollars for at udføre en aktivitet, faldt interessen for aktiviteten, så snart belønningen hørte op. Omvendt for personerne, som udførte aktiviteten uden at modtage betaling. De fastholdt deres interesse. Konklusionen var klar: Belønning svækker den interessebestemte motivation.

De amerikanske studier førte til motivationsteorien Self-Determination Theory, der på dansk føres an af Ib Ravn, ph.d. og lektor i organisatoriske videndprocesser ved Danmarks Pædagogiske Universitet samt forfatter til bogen *Selvbestemmelsesteorien*.

– Kongevejen til motivation går gennem tilfredsstillelsen af tre basale behov, fastslår Ib Ravn og uddyber:

– Mennesket har for det første et behov for autonomi eller selvbestemmelse, for det andet et behov for at føle sig kompetent og endelig for det tredje et behov for samhørighed og gode relationer. Når vi ser børn og unge, der har det rigtig svært og udvikler psykiske lidelser, så viser forskningen, at det, som har forrykket dem, er, at deres psykologiske behov er blevet modarbejdet gennem deres liv. Så hvis du som støtteperson ønsker at fremme sårbare unges motivation, så skal du ind og se på, hvordan du kan understøtte deres autonomi, kompetencer og samhørighed.

To nøglebegreber

Sagen er nemlig, påpeger Ib Ravn, at mennesker helt fundamentalt ikke bryder sig om at blive kontrolleret eller presset udefra, hvad enten det foregår gennem belønning, straf eller lokkemidler.

– Hvis du vil motivere unge, så er det meget uheldigt, hvis du siger, at 'du skal gøre sådan og sådan

Selvbestemmelsesteorien

Self-Determination Theory –
Selvbestemmelsesteorien – bygger på
den tese, at menneskets motivation
kvalificeres gennem muligheder for
selvbestemmelse, hvorimod kontrol og
styring udefra forringer motivationen.

for at opnå det og det,' fordi den unges interesse kommer til at forskyde sig i retning af det, der ligner en præmie, siger Ib Ravn, der i den forbindelse sonderer mellem to nøglebegreber, 'extrinsic' og 'intrinsic', som kan oversættes til henholdsvis ydre og indre motivation.

– Når du er indre motiveret, gør du noget, fordi du synes, det er sjovt eller interessant i sig selv, hvorimod du ved den ydre motivation ønsker at opnå noget, der ligger uden for aktiviteten, for eksempel en belønning eller måske undgå at få skældud, forklarer Ib Ravn.

Blot et ord

Derfor skal man ifølge forskeren være meget forsigtig med at benytte ydre faktorer som for eksempel præmier, konkurrencer, bonuspoint, løntillæg og karakterer som motivationsfaktorer.

– Ydre motivering underminerer den indre motivering, siger Ib Ravn, der samtidig ser, at netop spørgsmålet om indre motivation gennem de seneste par årtier har været genstand for kritik og fremkomsten af nye teorier.

– Spørgsmålet om indre motivation har gennem mange år plaget eksempelvis pædagoger, lærere og arbejdsgivere, som gerne har villet se børn, unge og medarbejdere blive mere motiverede, og der er næsten blevet talt med bebrejdelse til dem, der ikke har udvist tilstrækkelig med passion. Som en reaktion mod det har danske forskere sat spørgsmålstegn ved, hvorvidt man kan individualisere motivationen for i stedet at rette fokus på de sammenhænge, menneskets indgår i.

Ib Ravn vender atter blikket mod sårbare unge.

– Hvad gør vi for mennesker, som har det svært og ikke trives? Det er helt overordnet dét spørgsmål, vi skal stille os selv, og svaret er, at vi skal være opmærksomme på, hvordan vi kan stimulere det enkelte menneskes grundlæggende behov, så de oplever selvbestemmelse, kompetence og samhørighed – først derigennem kan motivationen blive vakt.

” Når du er indre motiveret, gør du noget, fordi du synes, det er sjovt eller interessant i sig selv, hvorimod du ved den ydre motivation ønsker at opnå noget, der ligger uden for aktiviteten, for eksempel en belønning eller måske undgå at få skældud

Ib Ravn, ph.d. og lektor

Vores 3 psykologiske behov

Ifølge Selvbestemmelsesteorien skal mennesket have opfyldte 3 psykologiske behov for at motivationen kan blomstre:

1

Autonomi/selvbestemmelse – muligheden for at kunne træffe egne beslutninger

2

Kompetence/mestring – at føle sig i stand til at foretage rigtige handlinger

3

Samhørighed/relationer – at være en del af et fællesskab

TEMA > MOTIVATION

Brians genvundne motivation

Gennem mange år kæmpede krigsveteranen Brian med en skjult PTSD, som han dulmede med et massivt alkoholmisbrug, som nær havde kostet ham livet. I dag forstår han sin PTSD og har fundet troen på en ædru fremtid og en plads på arbejdsmarkedet

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Som han sidder der med sin hættetrøje, cappen på hovedet og termokoppen med kaffen ligner den 46-årige krigsveteran Brian en ganske almindelig mand, som tager sig et frikvarter på en typisk dansk forårsdag med spredte byger og en jævn middelvind. Og et langt stykke henad vejen er det også sådan, det er.

Brian har efter mange års altødelæggende alkoholmisbrug og forsøg på at flygte fra den PTSD, som udsendelserne som soldat har påført ham, omsider genfundet troen på, at der venter ham noget godt i livet.

– Jeg er stadig i midten af 40'erne, og jeg ser ikke mig selv som færdig på arbejdsmarkedet, siger Brian, da vi møder ham hos SUF Veteran på Midtfn, der er et botilbud til PTSD-ramte krigsveteraner.

Motivationen finder Brian gennem den indsigt, han har fået om sig selv og sine udfordringer.

– Jo klogere, jeg bliver på mig selv, jo nemmere bliver det for mig at få styr på mit liv. I den tid, jeg har været her hos SUF Veteran, har jeg lært en masse om mig selv, og hvordan mit hoved og min krop fungerer. Det gør, at jeg ligesom kan stå udefra og betragte, hvad det er, der sker indeni mig, og på den måde kan jeg nemmere genvinde kontrollen over mit liv, siger Brian og holder en kort pause.

– Med klarhed følger motivationen, tilføjer han.

Intet tilbage

Han er, som han selv udtrykker det, "veteran af ældre dato". Værnepligten aftjente han i starten af 1990'erne, hvorefter han blev ansat i Forsvaret med udstationeringer i blandt andet Kroatien, Bosnien og Kosovo. Som 35-årig forlod Brian i 2008 Forsvaret for derefter at uddanne sig til mejerist. Den pensionerede soldats nye mission var et almindeligt liv som civil, men tingene begyndte at køre skævt.

– Jeg vidste ikke, hvad det var, der var galt med mig, og jeg har nok altid været god til at undertrykke, når der var noget, som ikke var, som det burde være, fortæller Brian med henvisning til den skjulte PTSD, som rev og flåede i ham, men som ingen endnu havde sat ord på.

Brian greb ud efter alkoholen for at dulme den angst, der ud af ingenting kunne overmande ham.

– Ved hjælp af alkoholen kunne jeg komme gennem hverdagen, men det var et skråplan, og jeg begyndte gradvist at miste fodfæste. Jeg blev fyret fra mit job, og jeg kunne ikke overkomme at kontakte familie og venner. Jeg skubbede alt og alle fra mig – jeg var kort sagt helt dernede, hvor der ikke var ret meget tilbage.

Indsigt gennem tågerne

Situationen udviklede sig så slemt, at Brian til sidst ikke havde noget sted at bo. Han var hjemløs og måtte tage ophold på forskellige forsorgshjem, og samtidig røg han ind og ud af sygehusene, hvor han var indlagt til afgiftning for sit alkoholmisbrug. Således var det også efter en indlæggelse på Bispebjerg Hospital, at han via Forsvarets Veterancenter i august 2020 kom til SUF Veteran. Her stod blandt andre Helle Iversen, faglig koordinator, klar til at tage imod ham.

– Brian var meget mærket af sit misbrug, da han kom her første gang. Han var tynd og usikker på benene, og det var tydeligt, at han ikke havde det godt, fortæller hun.

Alligevel var der gennem tågerne nogle ting, som var begyndt at gå op for Brian. Samtaler med forskellige psykologer havde så småt åbnet hans øjne for, at det var PTSD, der skabte hans problemer, og som havde udartet sig til et misbrug, der skulle standses.

– Jeg var i syv sind, for inderst inde vidste jeg godt, at jeg var nødt til at lægge alkohol på hylden. Men det var svært at se i øjnene, fordi alkoholen samtidig var det, som fik mig til at glemme min PTSD. Jeg frygtede overgangen til slet ikke at kunne drikke, selvom jeg kunne se, at der lå en masse godt forude, siger Brian.

Klar besked

Vendepunktet kom, da Brian i foråret 2021 fik tildelt et femårigt resurseforløb af Faaborg-Midtfyn Kommune med afklaring i forhold til beskæftigelse. Hertil kom muligheden for at påbegynde et behandlingsforløb på Afdeling for Traume- og Torturoverlevende i Odense. Meldingen var klar: 'Du

” *Jeg ved, at jeg har ødelagt meget for mig selv. Men jeg ved også, at der er en fremtid med en masse muligheder. Og vigtigst af alt har jeg fundet viljen og motivationen til at gå efter dem.*

Brian, krigsveteran

Foto: Emil Ryge Christoffersen

må kvitte alkohol, hvis du skal i gang med forløbet. Siden har Brian ikke drukket, og motivationen vokser dag for dag.

– Kombinationen af behandlingstilbuddet i Odense samt støtten og fællesskabet hos SUF Veteran har været helt afgørende for, at jeg i dag kan tage de skridt, jeg tager. Det er de ydre rammer, der er sat om mit liv, der styrker min indre motivation, siger Brian, der blandt andet fremhæver betydningen af de samtaler, han løbende har med social- og misbrugskonsulent Pia Henriksen fra SUF.

– Samtalerne med hende bidrager til, at jeg holder mig på sporet af den retning, der nu er sat for mit liv.

Balanceret støtte

Også Helle Iversen genkender Brians udvikling, som hun ikke tøver med at kalde ”markant”.

– Det har været stort at se ham tage de skridt. Han har fået liv og lys i øjnene, og er også kommet i langt bedre fysisk form, hvilket er med til at give ham overskud i hverdagen til blandt andet at deltage i forskellige aktiviteter her på stedet i for eksempel værkstedet, drivhuset eller i køkkenet.

Samtidig er Helle Iversen og de øvrige medarbejdere i SUF Veteran hele tiden opmærksomme på, at den motivation, som har fået greb i Brian, skal understøttes gennem daglig kontakt og en tillidsfuld relation.

– Det er kontinuiteten og den nære kontakt, som gør, at vi kan støtte Brian på rette vis og fastholde

ham i hans motivation. Vi gør os hele tiden umage med at pejle os ind på, hvordan han har det her og nu, og hvad han har brug for. Nogle gange har han brug for en snak, andre gange kan vi se, at han har brug for at være for sig selv. Det gælder om at finde en balanceret støtte, hvor vi ikke presser for meget på, men understøtter Brians motivation med præcist dét, han har brug for.

Og Brian har i dag et mål: Han vil forstå sin PTSD så godt, at han en dag bliver i stand til at komme tilbage i beskæftigelse og nærme sig et ”normalt liv”.

– Jeg ved, at jeg har ødelagt meget for mig selv. Men jeg ved også, at der er en fremtid med en masse muligheder. Og vigtigst af alt har jeg fundet viljen og motivationen til at gå efter dem.

SUF Veteran

SUF Veteran er et kombineret forsorgshjem og botilbud for krigsveteraner, som for en kortere eller længere periode har brug for omfattende støtte og behandling.

”De skal også finde det, man kan holde af”

Camilla Flindt, sagsbehandler i Holstebro Kommune, tror på, at den ægte motivation vækkes, når borgere i udsatte positioner mærker, at nogen får øje på deres kvaliteter

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Mange har haft mislykkede og korterevarende forløb, når de kommer til mig, og det betyder, at deres håb om, at noget kan hjælpe dem ofte er meget lille. Men det, at de overhovedet kommer, er et udtryk for, at der er en grad af motivation

Camilla Flindt, sagsbehandler i Holstebro Kommune

- Hvis du bliver for skrankepave-agtig, så har borgeren ikke tillid til, at du kan hjælpe.

Camilla Flindt, socialrådgiver i Familiesektionen, Holstebro Kommune, er klar i mælet, når det drejer sig om, hvad der skal til for at få vakt den enkelte borgers motivation og tiltro til, at en indsats virker.

- Mange har haft mislykkede og korterevarende forløb, når de kommer til mig, og det betyder, at deres håb om, at noget kan hjælpe dem ofte er meget lille. Men det, at de overhovedet kommer, er et udtryk for, at der er en grad af motivation, siger Camilla Flindt, for hvem det er helt afgørende, at hun som sagsbehandler ikke trækker et tilbud ned over hovedet, som hun mener er det eneste rigtige.

- Jeg lægger rigtig meget over til den enkelte. Tilbyder at vi kan tage ud og se stedet. Jo mere jeg kan få den enkelte til at se sig ind i det pågældende sted og gå på opdagelse i den løsning, han eller hun har brug for, jo større bliver motivationen, siger Camilla Flindt, der bl.a. samarbejder med SUF Midt/Vest, et støttetilbud til borgere i eget hjem og med værested i Holstebro.

Lytter til borgeren

I det hele taget er det Camilla Flindts erfaring, at den unges motivation vækkes, når hun formår at lytte fremfor at køre på med egen agenda.

- Jeg kan jo nemt stå med mine forventninger om, at målet med indsatsen skal være, at den unge eksempelvis bliver i stand til at passe uddannelse, afholde sig fra misbrug og kriminalitet og holde sit hjem i ordentlig stand. Men virkeligheden kan være, at den unge bare gerne vil have en at ringe til, hvis det hele brænder på om natten eller låne 100 kroner den 24. december, siger Camilla Flindt, der ser det som sin opgave at få den unges ønsker til at spille ind i hendes og kommunens dagsorden.

- Så bliver det en afvejning af, om den unges ønsker kan medvirke til at opnå de større mål, som vi skal arbejde hen imod. For eksempel at det at have en at ringe til gør, at problemerne ikke vokser sig for store, og man kommer op i skole dagen efter.

Skal holdes af

Om det er SUF Midt/Vest eller en anden samarbejdspartner, så stiller Camilla Flindt høje krav.

- De skal beskrive borgeren grundigt, og jeg skal kunne se alle sider. Det er afgørende for, at jeg kan tilbyde den rigtige hjælp og ikke har et begrænset grundlag at kigge på. Jeg vil have, at de også finder de sider frem, som man kan holde af, siger hun og fortsætter:

- For den enkelte er det motiverende, at nogen får øje på noget andet, end det man har været hele sit liv. Hvis man kan få øje på det gode, kan man også stille forventninger om noget andet end den livsbane, som er kørt skævt.

En har ansvaret

Camilla Flindt er bevidst om, at de forskellige systemer, som den unge færdes i, har forskelligt fokus og forskellige mål. Men for motivationens skyld er det vigtigt med en gennemgående figur, påpeger hun:

- Jeg tror, det er vigtigt, at én af de professionelle i et af de systemer, den unge indgår i, binder indsatserne sammen og hjælper med at gøre det tydeligt, hvad de forskellige systemer, for eksempel Ungekriminalforsorgen, SSP, Ungdommens Uddannelsesvejledning osv., kan bidrage med hver især. Hvis man får tingene koordineret, så man holder ét fælles møde, fremfor tre eller fire separate, bliver det mere overskueligt for den unge – og de professionelle omkring den unge.

Motivationen gror gennem ejerskabet

Inddragelse af unge i udformning, formulering og dokumentation af de pædagogiske indsatsplaner er en hjørnesten i Den Sociale Udviklingsfond. – Hvis ikke den unge selv har troen på, at det er muligt at skabe en positiv udvikling, så kommer vi ingen vegne, siger Pia Henriksen, socialkonsulent, SUF Syd

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

'Motivationen findes i den enkelte'. 'Motivation opstår i sociale kontekster'. 'Motivation skal understøttes gennem relationer'. Det er ikke fordi, der fra forskningens og eksperternes side mangler bud på, hvad der ligger i begrebet motivation.

Hos SUF Syd i Kolding, der er et botilbud for unge med store personlige og sociale problemstillinger, har man en anden definition, der samtidig går igen i samtlige afdelinger i Den Sociale Udviklingsfond (SUF).

– Motivation gror gennem ejerskabet. Den unge skal tage ejerskab for den indsats, der på sigt skal bane vej for et liv med mindst mulig hjælp og størst mulig selvbestemmelse, siger Pia Henriksen, socialkonsulent, SUF Syd.

Drømme som byggesten

Ejerskabet ligger helt konkret i inddragelsen af den unge i udformningen, formuleringen og dokumentationen af de pædagogiske indsatsplaner, som til enhver tid ligger til grund for en aftale mellem en kommune og en SUF-afdeling.

– Når den unge bliver indskrevet her, så gør vi et kæmpe arbejde for at finde ud af, om vi kan matche det, som den unge gerne vil og ønsker med sit liv. Det skal være dét, den unge drømmer om, som vi

bygger vores indsats op om. Derfor er det også så afgørende, at de unge tager ejerskab for deres egen sag, for det er først, når de gør det, at de bliver motiverede, siger Pia Henriksen ved mødebordet på førstesalen hos SUF Syd i Kolding.

Det er også her, at hun jævnligt sidder, når hun sammen med en ung arbejder med den pædagogiske indsatsplan.

– Hvis ikke den unge selv har troen på, at det er muligt at skabe en positiv udvikling, så kommer vi ingen vegne, pointerer Pia Henriksen, der samtidig erkender, at de indimellem møder unge, som har oplevet så mange svigt og nederlag, at de har mistet troen på, at det kan blive bedre.

Styrkelsen af de små håb

Derfor er motivationsmetoden, Motivation Interviewing (MI), også flittigt benyttet rundt om i SUF-afdelingerne.

– Noget af det, som vi kigger meget på, når vi bruger MI, er, hvordan kan vi styrke den unges mindste håb og derved tage de helt små skridt, forklarer Pia Henriksen og nævner som eksempel, at hun hver mandag sidder sammen med en ung og vurderer, hvordan den foregående uge er gået i forhold til den pædagogiske indsatsplan, som de sammen har udarbejdet.

” *Motivation gror gennem ejerskabet. Den unge skal tage ejerskab for den indsats, der på sigt skal bane vej for et liv med mindst mulig hjælp og størst mulig selvbestemmelse*

Pia Henriksen, socialkonsulent, SUF Syd

Overfor Pia Henriksen sidder Thomas Rotne, mangeårig afdelingsleder i SUF Syd. Han stod for år tilbage med en ung, som på grund af massiv angst og misbrug ikke ville flytte fra et forsorgshjem og ind i en såkaldt hybridbolig under SUF Syd.

– Det tog halvandet år for den unge at nå til en anden erkendelse, men da han først var klar, traf han selv beslutningen om, hvilken mesterlærefamilie han ville flytte ind hos, og dén beslutning gjorde, at han tog et kæmpe ejerskab for sin indsats, siger Thomas Rotne, der i samme ombæring fremhæver socialkonsulentens vedvarende understøttende rolle på den unges vej.

– Dét, der står tilbage, når mennesker flytter sig – selvom de på et tidspunkt har opgivet håbet – det er, at der er nogen, som har troet på dem.

Pia Henriksen supplerer:

– Vores opgave er i høj grad at bære håbet, når der kommer modstand på vejen, for det gør der.

Fra mål til hverdag

I den forbindelse påpeger Thomas Rotne vigtigheden af, at den unge ikke kommer til at føle et for stort spring fra den pædagogiske indsatsplan til den helt konkrete hverdag.

– For vores unge kan det nogle gange være svært at omsætte målene i en indsatsplan til virkeligheden, som den ser ud her og nu. Her har vi som socialkonsulenter en kæmpe pædagogisk opgave, fordi vi skal bidrage til at sikre, at den unge ikke kommer til at føle sig som en sag.

Pia Henriksen er enig:

– Hvis den pædagogiske indsatsplan bliver statisk, og noget man blot kigger på hver sjette måned, så har den ingen relevans. Den skal være dynamisk og afspejle det sted, hvor den unge er i sin udvikling, og så skal den indeholde nogle få klokkeklare mål, som den unge rent faktisk har en chance for at lykkes med.

Unge på sidespor

Hos SUF Syd oplever man imidlertid, at unge ofte kommer med et vanskeligere udgangspunkt, end de behøvede, fordi de har slået sig på systemet. Mange af de unge har flere sammenbrudte anbringelser bag sig, og derudover har de ofte oplevet, at det er andre, som har taget stilling til, hvad der godt for dem.

– Det er hverken befordrende for de unges ejerskab eller motivation, når de indimellem møder et system, hvor rådgivere og sagsbehandlere ikke har resurser til at møde dem og derfor ikke aner, hvad de unge selv tænker om deres liv, siger Thomas Rotne, der af samme årsag understreger, at man først lader en ung blive indskrevet i SUF Syd, når man er helt sikker på, at man har et tilbud, som matcher den unge.

– Den rest af motivation, som den unge måtte være i besiddelse af, må vi ikke ødelægge ved at være for tvivlende, slutter han.

Den pædagogiske indsatsplan

Arbejdet med pædagogiske indsatsplaner i SUF bliver til i samarbejde mellem den unge og socialkonsulenten. Det er en plan, der blandt andet omfatter mål og delmål, og som den unge selv er med til at skrive og evaluere på.

En stemme
for dem, der
ellers ikke
bliver hørt

Journalisten Anders Legarth Schmidt, seneste vinder af dansk journalistiks fornemste pris, Cavlingprisen, vil med sin artikelserie om unge på den lukkede psykiatriske afdeling bryde tabuer og have psykisk sygdom ind i centrum af samfundsdebatten

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

På Anders Legarth Schmidts computerskærm sidder der en lille gul label med nogle ord, som indkapsler dét, han ser som en af sine vigtigste opgaver i sit journalistiske virke. "En stemme for dem, der ellers ikke bliver hørt." Sedlen ser Anders Legarth Schmidt hver dag, når han sætter sig bag skrivebordet på Politiken, hvor han har været ansat siden 2003.

Ordene har han også med sig denne torsdag formiddag, hvor Politiken-journalisten har sagt ja til at mødes ved Trianglen på Østerbro i København for at lave et walk and talk-interview om artikelserien "Forbandet Ungdom", der skildrer livet for en gruppe unge på børne- og ungdomspsykiatrisk afsnit B204 i Glostrup. En artikelserie, som har indbragt Anders Legarth Schmidt journaliststandens fornemste pris, Cavlingprisen 2020.

– Jeg har alle dage været tiltrukket af at berette fra verdener, som kun de færreste kender til. Grundlæggende har jeg den overbevisning, at jo bedre vi forstår mennesker, der er anderledes end os selv, jo mere rummeligt bliver vores samfund, siger Anders Legarth Schmidt.

Nøgttern og nænsom

Gennem årene har han ved flere lejligheder beskæftiget sig indgående med psykiatrien. Ikke desto mindre var det en enestående mulighed, der bød sig, da journalisten i vinteren 2020 fik lov til at komme indenfor på børne- og ungdomspsykiatrisk afsnit B204 i Glostrup, som normalt er en hermetisk lukket verden for pressen. Anders Legarth Schmidt tilbragte en uge i selskab med en gruppe unge,

som kræver intensiv og langvarig behandling og skrev efterfølgende en omfattende undersøgende reportage, fordelt over otte fortællinger, som byggede på observationer, interviews og samtaler med de unge og personalet.

– Jeg prøvede at gå til de unge som det menneske, jeg nu engang er og uden at være forudindtaget. 'Hvad er det for stemmer, du hører? Prøv at forklare mig, hvordan det er. Er det som om, der sidder et menneske inde i dit hoved og taler til dig, eller er det tanker, der kommer lyd på?' Sådan prøvede jeg at spørge, nysgerrigt og åbent, men uden at gøre den psykiske sygdom til noget mystisk, gedulgt eller farligt, siger Anders Legarth Schmidt og tilføjer: – Min ambition var at prøve at forstå og formidle de unges verden ved at være så nænsom og nøgttern som overhovedet mulig og samtidig tillade min egne refleksioner.

Familie-traumet

Forud for Anders Legarth Schmidts besøg på B204 var gået flere møder med ledelsen på afdelingen samt de unge, som overvejede at medvirke. Derudover blev Anders Legarth Schmidt bedt om at skrive et brev til de unges forældre, hvori han redegjorde for sin hensigt med besøget. I brevet fortalte han ærligt, at hans interesse blandt andet skyldtes "oplevelser og hændelser" fra hans eget liv. I dag uddyber han:

– Jeg voksede op med en mor, der var meget syg og led af depressioner og som blev indlagt på psykiatrisk afdeling. I 1977 kunne hun ikke længere holde det ud, og hun tog sit eget liv. Jeg var tre år, og hendes død og historie kom i høj grad til at forme den,

” Grundlæggende har jeg den overbevisning, at jo bedre vi forstår mennesker, der er anderledes end os selv, jo mere rummeligt bliver vores samfund

Anders Legarth Schmidt

Foto: Emil Ryge Christoffersen

*I 2018 blev **41.230** børn og unge op til 17 år undersøgt eller behandlet i psykiatrien, hvilket er en fordobling siden 2009. I 2018 havde **45.000** børn og unge op til 17 år en psykiatrisk diagnose, hvilket er cirka **10.000** flere end i 2013.*

Kilder: Kommunernes Landsforening, Sundhedsdatastyrelsen og Bedre Psykiatri

” *Psykiatri og psykisk sygdom er forbundet med noget mørkt og skamfuldt, og der er helt sikkert dem, som vil spørge, om det overhovedet er etisk forsvarligt at gå ind og tale med børn og unge, som ikke bare har lidt ondt i livet, men er decideret syge.*

Anders Legarth Schmidt

jeg er, fortæller Anders Legarth Schmidt, der siden har oplevet, at han ofte befinder sig godt i selskab med psykisk syge mennesker.

– Jeg er altid utrolig træt efter et besøg på eksempelvis en psykiatrisk afdeling, men mens jeg er i det, er jeg meget rolig, og det kan mange gange føles nemmere for mig at være sammen med psykisk syge end med mennesker, der er mere straight out the line. Og det tror jeg i høj grad hænger sammen med min egen baggrund, siger han.

Moderens død var imidlertid også med til at skabe et traume, som kom til at løbe som en steppebrand af skam og skyldfølelse gennem familiehistorien, hvilket Anders Legarth Schmidt mener er kendetegnende for mange familier, som har oplevet lignende tragedier.

– Dengang var selvmord og psykisk sygdom i langt højere grad et tabu, end det er i dag, hvor jeg trods alt kan gå her sammen med dig og tale om det uden at føle den mindste smule skam. Men tabuerne er der fortsat.

Den uretfærdige skam

Og moderens selvmord er ikke det eneste dødsfald, som Anders Legarth Schmidt taler åbent om. Tilbage i 2013 mistede han sin seksårige datter, Ellen, der døde af kræft. Efterfølgende skrev han bogen *Jeg løber*, der handler om, hvordan han brugte løb til at håndtere den sorg, der for resten af hans liv vil følge ham.

– Uanset om det har drejet sig om min mors selv-

mord eller tabet af min datter, så har jeg forsøgt at tale så åbent og ærligt om det som muligt, og det tror jeg samtidig har været stærkt medvirkende til at drive mig i retning af de unge på B204. Simpelt hen fordi der her fandtes nogle stemmer, som alt for sjældent bliver hørt, siger Anders Legarth Schmidt og trækker en af de historier frem fra artikelserien, som står klarest for ham: Historien om den dengang 16-årige Tilde.

– Hun sagde til mig, at hun gerne ville medvirke, fordi hun havde lyst til at bryde det tabu, som også eksisterer i dag om psykisk sygdom blandt børn og unge. Hun syntes, det var uretfærdigt og forkert, at hun skulle føle sig skamfuld, blot fordi hun havde en sygdom, som sad inde i hovedet. Det ville hun sgu ikke finde sig i, og Tilde rejser på den måde et vigtigt spørgsmål, som handler om, hvorfor det er mere skamfuldt at være psykisk syg end at have ondt i ryggen eller knæet.

Er det etisk forsvarligt?

Genkaldelsen af Tildes ord vækker en øjeblikkelig indignation hos Anders Legarth Schmidt. For selv om han finder, at det i dag er blevet lettere at tale åbent om psykisk sygdom sammenlignet med dengang i hans barndom og ungdom, hvor hans mors selvmord ikke var noget, man talte om, så er psykiske lidelser stadig tabuiseret, understreger han.

– Psykiatri og psykisk sygdom er forbundet med noget mørkt og skamfuldt, og der er helt sikkert dem, som vil spørge, om det overhovedet er etisk forsvarligt at gå ind og tale med børn og unge, som ikke bare har lidt ondt i livet, men er decideret syge.

” *Jeg håber, at Cavlingprisen vil sikre, at politikerne løfter psykiatri, mental sundhed og forholdene for psykisk syge højt op på deres dagsorden.*

Anders Legarth Schmidt

Anders Legarth Schmidt tager en dyb indånding og hæver stemmen:

– Hertil vil jeg bare sige, at grunden til, at mange psykisk syge har svært ved at stille sig frem og tale om deres sygdom, er, at der også i dag hersker en opfattelse af, at hvis du fortæller åbent om din psykiske lidelse, så begrænser det dig i dit fremadrettede liv. Men det er jo ikke de psykisk syge, som er skyld i, at deres muligheder bliver begrænset – det er derimod et samfund, som ikke formår at inkludere psykisk syge tilstrækkeligt, men som snarere kommer til at udelukke dem ved at ville passe på dem og trække dem væk fra omverdenen.

Anders Legarth Schmidt understreger med det samme, at han har stor respekt for, at man fra samfundets side ønsker at beskytte patienterne mod sig selv.

– Men omvendt er man nødt til i psykiatriens verden at gøre op med det tabu og den skam, som mange psykiatriske patienter føler, og det gør man blandt andet ved at åbne dørene så meget, som det overhovedet kan lade sig gøre.

Den sidste pointe

Den 2,2 kilo tunge Cavlingstatue, som i dag står hjemme på Anders Legarth Schmidts skrivebord, vidner i sig selv om, at det gav mening, da B204 i Glostrup lod journalisten komme indenfor, og han tøvede da heller ikke selv med at 'dele' prisen med de unge, som medvirkede i hans artikelserie.

– Selvfølgelig er det fedt for forfængeligheden at bliver anerkendt og feteret, men vigtigst af alt, så har prisen været med til at udbrede kendskabet til psykisk sygdom og derved bryde noget af tabuet,

siger Anders Legarth Schmidt, der efter at have modtaget Cavlingprisen fik at vide, at flere af de unge, som havde medvirket i artikelserien, havde fulgt med i prisoverrækkelsen og jublet, da Cavlingstatuetten landede hos ham.

– Det er i høj grad også *deres* pris. Det var jo aldrig blevet til noget, hvis ingen af dem havde haft mod på at tale med mig.

Vi har rundet Kastellet og Langelinie og vender tilbage til Trianglen på Østerbro. Memo-appen på min telefon har fanget hele vores samtale trods larmen fra trafik og en jævn vind, og i rygsækken ligger Politikens særtillæg med samtlige Anders Legarth Schmidts prisbelønnede artikler. Jeg tænker, at jeg har, hvad jeg skal bruge for at skrive min artikel. Da jeg sidder ved computeren, tikker der en mail ind fra Anders Legarth Schmidt med en pointe, som han vil være helt sikker på, at han fik sagt:

”Jeg håber, at Cavlingprisen vil sikre, at politikerne løfter psykiatri, mental sundhed og forholdene for psykisk syge højt op på deres dagsorden. At området kommer i centrum og ikke lever en rangtilværelse.”

Forbandet Ungdom

I en serie undersøgende reportager, "Forbandet Ungdom", beskriver Politiken-journalisten Anders Legarth Schmidt livet som ung på børne- og ungdomspsykiatrisk afsnit B204 i Glostrup.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Cavlingprisen

Cavlingprisen er den fornemste pris, som en dansk journalist kan modtage. Prisen, der blev stiftet i 1944, gives hvert år til en journalist, der har leveret et enestående stykke journalistik. Prisen er opkaldt efter journalisten og redaktøren Henrik Cavling, som var med til at grundlægge Politiken.

Den sociale profil

I hvert nummer af SUF Magasinet indgår "Den sociale profil". Vi går tæt på et menneske, som taler indefra eller udefra på det sociale område, og som bidrager med debat og refleksion over det sociale område og mennesker i udsatte positioner. Du møder politikere, kunstnere, eksperter osv.

Forskningen medudvikler sundheden i SUF

■ Tre SUF-afdelinger har deltaget i et netop afsluttet forskningsprojekt om sundhedsfremme gennemført af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet. Dyk ned i, hvad der skal til for, at sundhedsfremme lykkes blandt sårbare målgrupper, og hvorfor sundheden rummer så mange benskænd

Hvis socialkonsulenter som rollemodeller for borgerne kan vise, at der er enighed om, at sundhedsfremme er en meningsfuld vej at gå, vil dette ofte forplante sig hos borgerne i form af mindre modstand, deltagelse og måske endda engagement.

Dina Danielsen, cand. scient.soc, ph.d., post.doc.,
Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet

Sundhed er grænseoverskridende i den sociale praksis

Et netop afsluttet toårigt forskningsprojekt om sundhed i tre SUF-afdelinger giver nye indsigter i, hvordan man får sundhedsfremme til at lykkes i det socialfaglige arbejde

Af Thorsten Asbjørn, journalist

I Den Sociale Udviklingsfond (SUF) har man nu forskningens ord for, at sundhedsfremme tager tid og er udfordrende. Tre afdelinger har deltaget i et toårigt aktionsforskningsprojekt gennemført af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, og hvor der nu foreligger en endelig rapport.

- Systematisk sundhedsfremme i det sociale arbejde kræver, at den socialpædagogiske fagidentitet inddrager flere og nye perspektiver. Det indebærer bl.a., at private, faglige og andre mulige forståelser af sundhed afklares hos den enkelte og bliver drøftet i et fagligt fællesskab, siger Dina Danielsen, cand. scient.soc, ph.d., post.doc., Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, der er forsker i projektet.

Overskridelsen af faggrænsen

Selvom sundhed er noget, som de fleste har viden om og holdninger til, så kan det være en vanskelig størrelse i det sociale arbejde, påpeger forskeren.

- Pædagogik og sundhedsfremme tilhører forskellige fagtraditioner, som bygger på forskellige vidensgrundlag, begreber, antagelser og metoder, og fordi socialpædagogikken indebærer stor personlig investering i arbejdet, indebærer processen en nødvendig overskridelse af både faglige og person-

lige grænser. Det er vigtigt at indse, at denne proces kræver åbenhed og dialog om de personlige og faglige dilemmaer og udfordringer, som opstår, ligesom det er vigtigt at indse, at så store forandringer kræver tid og tålmodighed.

Det relationelle fundament

Gennem arbejdet med de tre SUF-afdelinger har Dina Danielsen i dag et billede af, hvad der skal til for at lykkes med sundhedsfremme i det sociale arbejde.

- Det kræver en arbejdskultur, som er baseret på tillid, åbenhed og ejerskab over for organisationens arbejde med sundhedsfremme. Hun peger på den betydning sundhed har for den enkelte unge:

- Hvis socialkonsulenter som rollemodeller for borgerne kan vise, at der er enighed om, at sundhedsfremme er en meningsfuld vej at gå, vil dette ofte forplante sig hos borgerne i form af mindre modstand, deltagelse og måske endda engagement.

Og med det afsæt spiller relationspædagogikken, som den viser sig i SUF, en helt afgørende rolle, fremhæver forskeren. Men med en ny vinkel.

- Det nye ligger i, at socialkonsulenterne tilegner sig en øget opmærksomhed på og et sprog for sundhedsmæssige spørgsmål, som har betydning for borgernes liv, siger Dina Danielsen.

Foto: Ricky John Molloy

Fem stjerner til weekend-sundheden

SUF Stranden har gennem flere år arbejdet med sundhedsfremme og har i det netop afsluttede forskningsprojekt stillet skarpt på den mentale sundhed, som har fundet sit særlige udtryk, når der med bål, yogamåtter og fællesspisning inviteres til "Weekendhilsen"

Af Thorsten Asbjørn, journalist

"Er der nogen, som vil være med i et aktionsforskningsprojekt?"

"JA. 100 procent". Sådan lød det for godt to år siden fra Mads Hedegaard Richmond, leder, SUF Stranden, da Den Sociale Udviklingsfond indgik i et forskningsprojekt med Statens Institut for Folkesundhed, hvor tre afdelinger skulle arbejde målrettet med sundhed.

Gennem flere år havde SUF Stranden allerede arbejdet med sundhedsfremme gennem kost- og motionsprojekter. Men nu var det tid til at lægge et nyt snit på sundheden med et særlig fokus på den mentale sundhed.

- Jeg giver fem stjerner til det her initiativ, siger 23-årige Freja, der har været indskrevet hos SUF Stranden i to år, og som tidligere har været på andet bosted.

Hos SUF Stranden oplever beboerne, at det genererer mentalt overskud, at de hver anden fredag mødes til "Weekendhilsen" og bliver tanket op med fællesskab og sundhed til kroppen.

” Weekendhilsen giver mig en følelse af at høre til, og jeg har nogen omkring mig.

Freja

- Alle bosteder burde gøre sådan noget her. Vi får det fællesskab, som vi ellers kan have svært ved selv at skabe, siger Freja.

Bålet og smilene

Hun taler helt konkret om den 'Weekendhilsen' som hun sammen med de andre unge på SUF Stranden, et botilbud for unge med svære psykiske og sociale problematikker på Amager, er dukket op til denne fredag.

- Efter flere måneder med nedlukning på grund af corona er det vildt dejligt, at vi nu kan mødes igen, siger Freja.

Hver anden fredag fra 12-14 bliver dørene i den gamle murstensvilla ud til vandet på Amager Strandvej slået op til fællesspisning, og i haven er der alt lige fra bål til yoga, motion og fællesskab.

- Det betyder, at jeg ikke går på weekend med et tomrum over, at der nu venter to dage, hvor andre unge har travlt med at gå i byen. Jeg bliver tanket op, og det er ikke mig selv, som skal tage initiativ til det, siger Freja, der har autisme og er sendiagnosticeret med ADD og angst.

- Weekendhilsen giver mig en følelse af at høre til, og jeg har nogen omkring mig.

Hej til Netto-ekspedienten

31-årige Jonas, der har kæmpet med forskellige psykiske lidelser og været inde på en kriminel løbebane, kom til SUF Stranden for halvandet år siden. Også han har taget sundheden til sig.

- For mig er det rigtig godt, at vi mødes om fredagen, hvor jeg kan være sammen med nogle af de unge fra Aarhusgade (SUF Strandens anden adresse i København, red.), som jeg svinger godt med, siger Jonas, der oplever, at han har fået ro på tilvæ-

relsen, bl.a. tilskyndet af den sunde livstil med sund mad og et par ugentlige løbeture.

- Det betyder, at jeg bedre kan overskue hverdagen, og jeg kan mærke, at jeg er mere positiv, når jeg om fredagen tager herfra, siger han og fortsætter:

- Jeg har overskud til at tale med ham bag kassen i Netto. Det giver en del sociale kompetencer.

35-årige Adam, der er it-konsulent hos Specialisterne, og som hver uge kommer i Klub BOAS, har lagt sit liv om og har på et år tabt 30 kilo.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

”Jeg blev indlagt med en blodprocent på 3,2, som er alt, alt for lavt. Jeg havde en helt forkert livsstil, og jeg spiste ikke ordentligt. Ændrede jeg ikke livsstil, ville jeg ikke have lang tid igen.

Adam

”Hvad rager det mig?”

35-årige Adam, der har autismeprofil, kiggede med stor skepsis på det sundhedsprojekt, som blev rullet ud i BOAS Mentor. Et wake-up-call hos lægen i 2020 har imidlertid fået ham til at smide 30 kilo og slå ind på den sunde livsstil - men han er stadig stærkt skeptisk over for de store fælles sundhedsparoler

Af Thorsten Asbjørn, journalist

I dag er Adam til fulde overbevist om, at sundhed betaler sig. I januar måned i 2020 gik han til sin læge, der sendte ham videre til hospitalet, hvor der blev talt med tydelige bogstaver.

- Jeg blev indlagt med en blodprocent på 3,2, som er alt, alt for lavt. Jeg havde en helt forkert livsstil, og jeg spiste ikke ordentligt. Ændrede jeg ikke livsstil, ville jeg ikke have lang tid igen, siger Adam, der ikke havde købt ind på den sundhedslinje, som ellers var rullet ud i BOAS Mentor og i den tilhørende Klub BOAS, hvor han har sin ugentlige gang.

- Dybest set syntes jeg, at sundhedsfremmen var nonsens. Hvad rager det mig? Jeg levede i en oste-klokke, og det var først, da jeg fik lægens dom, at jeg vågnede op, siger Adam, der på godt et år har smidt 30 kilo og i dag både tænker i bevægelse og indtagelse af sund og ernæringsrig kost.

Den skeptiske stemme

Men selv om Adam, der er it-konsulent hos Specialisterne, mærker alle gevinsterne ved at være slået ind på den sunde livsstil, så er han skeptisk over for, hvordan man lykkes med sundhedsfremme, når målgruppen er unge og voksne med autisme, som tilfældet er hos BOAS Mentor.

- Det er vildt svært at overbevise os med autisme om, at vi skal gå ind på en fælles sundhedsvej. Vi er

vidt forskellige, og vi kan have enormt svært ved at se meningen med det. Her er vi endnu stejlere end neurotypiske.

Nej tak til sundhed

Hos BOAS Mentor viste det sig da også hurtigt i forskningsprojektet, at autisme-målgruppen stod af på et decideret sundhedsprojekt. Til gengæld sagde de ja til en bredere og mere favnende ramme, hvorfor forskningsprojektet kom til at handle om ”Motivation til øget livskvalitet”. Med det afsæt taler Adam også gerne sundhed – så længe det ikke bliver påduttet den enkelte.

- Sundhedsfremme fungerer fint, så længe det bliver præsenteret som et tilbud. At du bliver tilbudt den sunde ”dagens juice”, at måltiderne er sunde og næringsrige, at der er tilbud om motion og bevægelse. Men så snart det lugter af tvang, så er jeg sikker på, at folk står af, siger Adam, der ikke selv er blevet sundhedsfanatiker:

- Jeg spiser regelmæssigt og god varieret kost. Jeg drikker ikke længere kakaomælk og indtager kærnemælkshorn til morgenmad og pølsehorn til frokost. En gang om ugen er jeg på café med en af de andre fra Klubben, men så ved jeg også, at det er begrænset til den aften, hvor jeg får det mere usunde.

Sarah Lorenzen (tv) og Helle Ann-Beth, er hos BOAS Frederiksberg, hvor man som en del af sundhedsprojektet har iværksat slangen 'Hvor skal vi hen du?', hvor dagens gåede kilometer bliver noteret.

”Nu påminder vi kærligt hinanden”

Hos BOAS Frederiksberg har det været nødvendigt at arbejde intensivt med sundhedsfremme i personalegruppen, og i dag har man en 'social kontrakt', som medarbejderne oplever som et rygstød til at skabe sundhedsfremme blandt de unge

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Hvis der er noget, som kan fremkalde markante holdninger og personlige reaktioner, så er det arbejdet med sundhedsfremme i et socialt tilbud. Det erkendte man lynhurtigt i autisme-botilbuddet BOAS Frederiksberg, som har 20 ansatte. Derfor har man i det toårige forskningsprojekt også haft fokus på at finde en fælles vej til sundhedsfremmen blandt personalegruppen.

- Det har været en stor hjælp, at vi har fået et fælles ståsted i forhold til sundhed. Det er et felt med så mange personlige holdninger, og hvor forskere og eksperter peger i tusind forskellige retninger, siger Sarah Lorenzen, socialkonsulent, som i flere år har været veganer.

- Jeg har en kollega, der er meget glad for kød og fedtholdigt mad. Den forskellighed på det personlige plan skal der være plads til, men samtidig har vi i dag en fælles opfattelse af, hvad sundhed er og skal være i BOAS Frederiksberg, siger Sarah Lorenzen og fortsætter:

- Det betyder, at det er langt nemmere kærligt at påminde hinanden, hvis en medarbejder for eksempel kommer med kage uden for den faste kagedag, eller der kommer en sodavand på bordet. Det bliver ikke personligt, men en reference til vores fælles kompas, siger Sarah Lorenzen.

Hyggemåltider er væk

BOAS Frederiksberg er godt i gang med at implementere sundhedstiltagene. I køkkenet bliver der på daglig basis serveret sund, varieret kost. Tilsvarende er der ikke længere hyggemåltider med kage og is – kage er kun om fredagen, hvor duften breder sig i huset.

- Det er ikke alt eller intet, men en god balance, som vi alle og vores beboere kan være i, siger Helle Ann-Beth Hansen, der er nattevagt, og som ser en stor værdi i, at personalet har taget sundheden til sig.

- Vores beboere lærer af det, vi gør, og ikke det vi siger. Hvis vi taler sundhed, men selv praktiserer usund livsstil, så står de af. Gennem vores handle-mønstre er vi gode rollemodeller.

Natmåltider er væk

Helle Ann-Beth er en af de medarbejdere, som har taget sundhedsfremmen til sig og selv har fået skabt helt nye vaner. Hvor hun førhen spiste måltider om natten, når hun arbejdede, så sørger hun i dag for at få den næring, hun skal bruge til aften- og morgenmåltidet.

- Jeg får ikke proppet mig med unødigt mad om natten, og jeg er langt mere energifyldt, fordi jeg får det, jeg skal bruge på de rigtige tidspunkter, siger Helle Ann-Beth, som udover den øgede personaleharmonie på sundhedsområdet også glæder sig over, den effekt, som det allerede skaber hos de unge.

- Det er små skridt, men en sund livsstil er fremmende på alt lige fra indlæring til socialt overskud og almindelig fysisk og psykisk trivsel.

” Vores beboere lærer af det, vi gør, og ikke det vi siger. Hvis vi taler sundhed, men selv praktiserer usund livsstil, så står de af. Gennem vores handlemønstre er vi gode rollemodeller.

Helle Ann-Beth Hansen, nattevagt

Nu skal I bare høre...

Under corona har BOAS Teglholmen oprettet en digital oplæsningsklub – ”30 minutter med mening” – for unge med autisme. Klubben er kommet for at blive, men på sigt i et andet format

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Der er varm kakao i kruset, popcorn i skålen, og favoritbogen ligger klar på bordet. Umiddelbart lyder det som de ideelle betingelser for en afslappende stund med plads til fordybelse, og det er det sådan set også. Hvis ikke lige det var fordi, det hele foregår digitalt og på det eksakt samme tidspunkt fredag efter fredag.

”30 minutter med mening” er navnet på den digitale oplæsningsklub, som BOAS Teglholmen i København – et botilbud til unge med autisme – har sat i værk midt under corona. En klub, hvor en gruppe unge og deres socialkonsulent mødes hver fredag klokken 14.00 til oplæsning og snak om en bog, som de unge selv har været med til at vælge. På ingen tid er klubben blevet en øjenåbner for, hvordan der kan skabes nye former for samtaler og samvær med de unge.

– På grund af de omstændigheder, som landet har befundet sig i, var det klart, at vi var nødt til at skabe ”30 minutter med mening” som en digital læseklub. Men det har samtidig haft sine fordele, fordi den gruppe af unge, vi arbejder med, typisk har det svært med at blive eksponeret i en fysisk gruppe. Når de sidder hver for sig bag en skærm, forsvinder nogle af de sociale krav, der ellers har det med at forstyrre, og det baner vej for en god snak om de spørgsmål, som bøgerne rejser, siger Jakob Nørlev, afdelingsleder, BOAS Teglholmen.

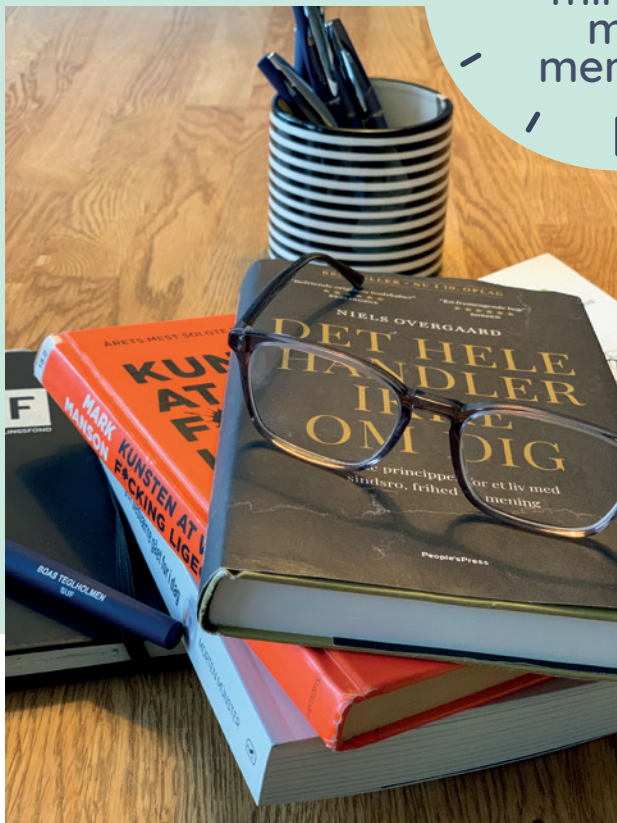
Et liv med sindsro

Det var socialkonsulent Lars Emil Leonhardt, som ved en tilfældig indskydelse kom på sporet af det, der skulle ende med at blive til en ugentlig læseklub på nettet. Da han en dag var i selskab med en ung, fik Lars Emil Leonhardt øje på bogen *Det hele handler ikke om dig*, der handler om den filosofiske retning stoicismen og andre antikke principper for et liv med sindsro. Det var tydeligt, at den unge ikke for alvor var kommet i gang med bogen, så Lars Emil Leonhardt foreslog at læse lidt højt. Med det samme skete der noget i relationen mellem socialkonsulenten og den unge.

– Bogen kommer ind på spørgsmålet om at kunne behovsudsætte og få gjort sine ting uden at blive for selvmedlidende. Det er spørgsmål og udfordringer, som både den unge og jeg kan forholde os til, men uden at det handler direkte om nogen af os. Det er emner, som forbliver imellem os, men som samtidig åbner for den personlige samtale, siger Lars Emil Leonhardt, der oprindeligt har en kandidat i Moderne kultur og kulturformidling fra Københavns Universitet.

I etableringen af ”30 minutter med mening” oplever han ofte, at litteraturen almen gør nogle af de emner, der ellers kan være vanskelige at tale om.

– Litteraturen er et sted, hvor vi kan mødes, og hvor vi for eksempel kan komme den individuelle skam

”30 minutter med mening” er en digital oplæsningsklub under BOAS Teghlolmen. Unge og socialkonsulenter mødes hver fredag klokken 14.00 – 14.30 til oplæsning fra en bog, de unge selv har været med til at bestemme.

til livs, fordi den italesætter en problematik uden den bliver personliggjort, siger han.

Det stoisk rigtige

Et eksempel på, at ”30 minutter med mening” rækker langt ud over den halve time, som seancen strækker sig over, oplevede Lars Emil Leonhardt, da en af hans unge stod med et kæledyr, der skulle aflives. Den unge bragte selv stoicismen i spil og stillede sig spørgsmålet: ’Hvad ville være det stoisk rigtige at gøre nu?’

– Det er et godt eksempel på, hvordan en ung reflekterer over noget af det, vi har læst om, og på den baggrund når frem til, at vi alle skal herfra på et tidspunkt, og at det er fint at være ked af det, men at vi skal videre med vores liv, siger Lars Emil Leonhardt.

Sæsonaktivitet

Selvom ”30 minutter med mening” blev skudt i gang som en aktivitet hos BOAS Teghlolmen, har den også tiltrukket unge fra nogle af de andre BOAS-afdelinger i Den Sociale Udviklingsfond.

– Jeg synes, det er interessant, at en digital læse-

klub kan udvikle sig til at blive et forum, som på tværs af afdelinger appellerer til unge med interesse for såvel skønlitteratur som faglitteratur, siger Jakob Nørlev.

Når det er sagt, så forudser Jakob Nørlev, at læseklubben vil ændre sig, i takt med at landet åbner.

– Ligesom klubben opstod som en følge af isolation under nedlukning, så kommer den sandsynligvis til at ændre sig, når vi vender tilbage til mere normale tilstande. Det kan være som en sæsonaktivitet, som vi dyrker i de kolde og mørke vintermåneder, slutter Jakob Nørlev.

Det læser de...

De unge fra BOAS Teghlolmen har blandt andet læst og talt om bøgerne: *Det hele handler ikke om dig – antikke principper for et liv med sindsro, frihed og mening* (2020) af Niels Overgaard og *Kunsten at være f@cking ligeglad* (2018) af Mark Manson.

Kommuner efterspørger specialiserede botilbud til unge med autisme

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Det varede ikke længe, før vi havde 17 unge indskrevet, og derfor blev det også tidligt en ambition i SUF, at der skulle oprettes flere BOAS-afdelinger, så vi dels kunne trække på hinanden, dels skabe en bredere palette af varierede og specialiserede tilbud.

Eva Garde, afdelingsleder BOAS Nørrebro

BAGGRUND: Stadig flere med mennesker med autisme har brug for et specialiseret botilbud for at blive klar til i videst muligt omfang at leve et selvstændigt liv. Udviklingen har fået nye BOAS-afdelinger under Den Sociale Udviklingsfond til at skyde op med raketfart – og flere er på vej

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

For godt 15 år siden fandtes der i Den Sociale Udviklingsfond én BOAS-afdeling, der var et specialtilbud til unge og voksne med Autisme Spektrum Forstyrrelse, og som dengang var særligt målrettet unge med Aspergers Syndrom. I dag er antallet ni BOAS-afdelinger, og som udviklingen er lige nu, er der intet, som tyder på, at det standser der.

– Antallet af henvendelser stiger, og det skyldes, at unge med autisme er en diagnosegruppe, som vokser. Samtidig stiger graden af kompleksitet, og her er det vores opgave at komme med de rette specialiserede tilbud, siger Margrethe Langer, regionsdirektør, SUF.

Hun forventer, at SUF inden udgangen af 2021 har i alt 10 BOAS-afdelinger samt en række soloprojekter.

– Vi ser, at vi kan hjælpe kommunerne med at løfte en væsentlig opgave i kraft af den autismefaglige kapacitet, som vi har bygget op over årene. Og så er det en drivkraft for os, at vi oplever, at vi skaber den udviklingsramme og livskvalitet, som målgruppen har brug for, siger regionsdirektøren.

Nørrebro 2005

Historien om BOAS tog sin begyndelse i 2005, da

Eva Garde, der dengang arbejdede som socialkonsulent hos SUF Eremitterne i København, besluttede, at tiden var inde til at få sat skub i en idé, som hun gennem et stykke tid havde barslet med.

– Problemet var, at der dengang ikke fandtes et reelt tilbud, som var målrettet unge med Aspergers. Behovet for at åbne en specialiseret afdeling lå kort sagt lige til højrebænet, fortæller Eva Garde, som udarbejdede en projektbeskrivelse, der blandt andet tog afsæt i en rapport, som en forælder til en ung med Aspergers havde skrevet om de behov, der ikke blev opfyldt.

Projektbeskrivelsen førte til etableringen af BOAS Nørrebro med Eva Garde som afdelingsleder. Henvendelserne strømmede ind.

– Det varede ikke længe, før vi havde 17 unge indskrevet, og derfor blev det også tidligt en ambition i SUF, at der skulle oprettes flere BOAS-afdelinger, så vi dels kunne trække på hinanden, dels skabe en bredere palette af varierede og specialiserede tilbud.

Fra land til by

Når man i dag ser udover de forskellige BOAS-afde-

” I dag står vi i SUF med en bred tilbudsvifte, hvor BOAS-afdelingerne arbejder tæt sammen. Det har enorm betydning for de unge, som genkender, at der er en rød tråd og en fælles faglig forståelse

Margrethe Langer, regionsdirektør Øst

Foto: Emil Ryge Christoffersen

linger, springer det da også i øjnene, at afdelingerne har indbyrdes forskellige profiler. Hvor nogle afdelinger har fælleslokaler i umiddelbar tilknytning til de unges boliger, så er der andre afdelinger, hvor de unge bor i lejlighed ude i byen, og hvor fælleslokalerne fungerer som en slags klub for det sociale samvær.

Senest er der åbnet en BOAS-afdeling i Jægerspris, som slår sig op på rolige og naturskønne omgivelser, og som er målrettet unge, der på grund af sanseforstyrrelser har svært ved at bo inde i byen.

– Generelt kan man sige, at vi befinder os i en tid, hvor der bliver efterspurgt mere og mere specialisering. På den baggrund har det for os været oplagt at udvikle et tilbud, hvor naturen er tænkt ind som et miljøterapeutisk rum, siger Margrethe Langer og tilføjer:

– Når der opstår et behov for at etablere et specialiseret tilbud, er det som oftest en opgave, vi tager på os, fordi vi i forvejen er i tæt kontakt med faglige netværk, som genererer viden inden for det pågældende område.

BOAS Villa

Et af de kommende skud på BOAS-stammen er BOAS Villa, som forventes at åbne i efteråret 2021 i Taastrup. Her bliver der tale om et botilbud, der henvender sig til unge og voksne med autisme og spiseforstyrrelse.

– Der har længe manglet et helhedsorienteret tilbud, hvor fokus ikke kun er på spiseforstyrrelsen, men på samspillet mellem autismen og spisefor-

styrrelsen samt det, man kan kalde 'forstyrret spisning', forklarer Alexandra Huszar, kommende afdelingsleder for BOAS Villa.

Hun fremhæver, at spiseforstyrrelser er et eksempel på en af de følgetilstande, som autismen kan tage med sig, og som derfor også påvirker de tilbud, der stilles til rådighed.

– Ligesom angst og depression kan være følgetilstande til autismen, så kan spiseforstyrrelse også være det, og det understreger blot, at autismspektret er et komplekst billede, som stiller krav om en flerstrengt indsats og en mangfoldighed af tilbud, siger Alexandra Huszar.

Fælles faglig forståelse

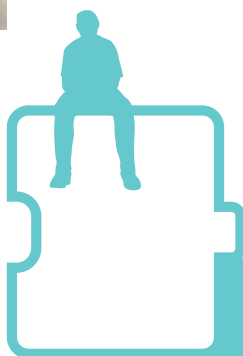
Og det er denne mangfoldighed, som man i SUF er optaget af at dække ind med en bred vifte af tilbud, som gensidigt trækker på hinanden, hvilket i sidste ende er til gavn for den enkelte borger og kommune.

– I dag står vi i SUF med en bred tilbudsvifte, hvor BOAS-afdelingerne arbejder tæt sammen. Det har enorm betydning for de unge, som genkender, at der er en rød tråd og en fælles faglig forståelse, når de eksempelvis flytter fra én afdeling til anden, fordi vi kan se, at de har brug for enten større eller mindre indgribende støtte. Vi undgår derved, at den unge får et tilbagefald på grund af de risici, der altid er forbundet med en overgang fra et tilbud til et andet – dét skaber værdi for den unge og i sidste ende også for vores samarbejdspartnere, slutter Margrethe Langer.

Der har længe manglet et helhedsorienteret tilbud, hvor fokus ikke kun er på spiseforstyrrelsen, men på samspillet mellem autismen og spiseforstyrrelsen samt det, man kan kalde 'forstyrret spisning'.

Alexandra Huszar, afdelingsleder BOAS Villa

BOAS

Den Sociale Udviklingsfond har udviklet en række BOAS-afdelinger, der henvender sig til unge og voksne med Autisme Spektrum Forstyrrelser og tillægsdiagnoser. Indsatserne har til formål at udvikle færdigheder, så den unge eller voksne lærer at håndtere psykosociale, beskæftigelsesmæssige og praktiske vanskeligheder. BOAS har rod i hovedstaden, men med åbningen af BOAS Jægerspris og BOAS Aarhus bliver tilbuddene bredt endnu mere ud.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Nyautismetilbud med **ro** til sanserne

Med åbningen af ny BOAS-afdeling i historiske omgivelser i Jægerspris udvides paletten af tilbud, der samlet imødekommer kravene til et stadig mere komplekst autismeområde

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Når det bliver mørkt, bliver det helt mørkt. Og når det bliver stille, bliver der helt stille.

Vi er i Jægerspris, hvor Den Sociale Udviklingsfond (SUF) for nylig har åbnet en helt ny BOAS-afdeling, nummer otte i rækken. Et døgntilbud i rolige og tilbagedrukne omgivelser, der henvender sig til normalt begavede unge med Autisme Spektrum Forstyrrelse, og hvor sanseforstyrrelserne er særligt udtalte. Og der er brug for nye typer af tilbud.

– Dét, som man før i tiden antog som komplekst, er i dag langt mere komplekst, indleder Christina Hartmeyer, afdelingsleder, BOAS Jægerspris.

Hun fremhæver, at det i dag er almindelig kendt, at mennesker med autisme ofte kæmper med san-

seforstyrrelser, men at dette ikke altid afspejler sig i de tilbud, der stilles til rådighed. Derfor har det i SUF været afgørende at udvide med endnu et BOAS-tilbud.

– Vi har kigget efter et sted, hvor de ydre rammer inviterer til ro, og hvor vi har fokus på alt det, der går forud for træningen til eksempelvis at kunne bo selv. Alt dette går op i en højere enhed i Jægerspris, siger Christina Hartmeyer

Hvem er jeg?

Gennem 12 år har hun været afdelingsleder i BOAS Valby, som netop har til formål at lære unge at kunne bo selv. Men Christina Hartmeyer kunne i flere tilfælde se, at der var behov for at udvide de eksisterende BOAS-tilbud, fordi det ganske enkelt ikke

Det handler ikke om at fratage den unge et ansvar, men hvis du er en sanseforstyrret ung, som befinder dig et sårbart sted i livet, så skal det være et tilbud, hvor der er fuldstændig ro til, at du kan arbejde med dig selv

Christina Hartmeyer, afdelingsleder, BOAS Jægerspris

var alle unge, som befandt sig et sted i tilværelsen, hvor de var parate til at lære at bo selv i en bykultur. – Dét, der kommer før den læringsproces, hvor man kan begynde at træne en ung i at kunne bo selv, er, at den unge får identificeret sig selv i verden og får svaret på spørgsmålet: 'Hvem er jeg?' I en sådan proces kan det for nogens vedkommende med autisme føre til yderligere stress og forringet livskvalitet at blive placeret i egen lejlighed, siger Christina Hartmeyer og tilføjer:

– For nogle unge er det den bedste løsning at have en lejlighed med et køkken, hvor de kan lære at lave deres egen mad. Men for andre kan det være forbundet med stress, fordi de ikke kan overskue at tage opvasken og de hverdagsstrukturer, som er nødvendige med eget liv i lejlighed. De har brug for et sted, hvor de først kan finde sig selv.

Ånden fra Grevinde Danner

I den nye afdeling i Jægerspris er der fjernet så

mange krav som muligt, så den unge kan holde fokus på at finde ind til sig selv.

– Det handler ikke om at fratage den unge et ansvar, men hvis du er en sanseforstyrret ung, som befinder dig et sårbart sted i livet, så skal det være et tilbud, hvor der er fuldstændig ro til, at du kan arbejde med dig selv, siger Christina Hartmeyer. Og ro er der masser af i Jægerspris, hvor den nye afdeling har fået adresse i det tidligere behandlingshjem Donekrogen, der daterer sig tilbage til Grevinde Danner, og som ligger klods op af Jægerspris Slot.

Stor nysgerrighed

Omverdenens nysgerrighed på BOAS Jægerspris har været stor siden åbningen. Lokale borgere, kommuner samt nogle af de fremmeste eksperter inden for autismeområdet har kigget forbi. Afdelingen har aktuelt seks unge indskrevet, og flere er på vej.

” *Vi taler ganske enkelt for lidt om, hvad det vil sige at være et menneske med autisme og have det godt. Og vi glemmer, at det at have autisme dybest set handler om en anden måde at være til stede i livet på.*

Christina Sommer

Livskvalitet kommer før alt andet

En af landets fremmeste eksperter i autisme, psykologisk konsulent Christina Sommer – kendt fra DR's dokumentarserie "De skjulte talenter" – er begejstret for bredden af autismetilbud i SUF

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Da den anerkendte psykologiske konsulent inden for især autismeområdet, Christina Sommer, for nylig hørte, at der netop var åbnet endnu et nyt autismetilbud i Den Sociale Udviklingsfond (SUF), var hun fyr og flamme.

Tilbuddet, som havde vakt hendes opmærksomhed, var BOAS Jægerspris, der med en beliggenhed i rolige, naturskønne omgivelser søger at give unge og voksne med autisme og markante sanseforstyrrelser de bedst mulige betingelser for at kunne arbejde nænsomt og uforstyrret med sig selv.

Det var et tilbud, Christina Sommer simpelthen bare måtte se og allerhelst så hurtigt som muligt.

– Jeg bliver så glad, når jeg hører, at der bliver gjort tiltag inden for autismeområdet, hvor der insisteres på, at livskvaliteten kommer før alt andet, siger Christina Sommer, der i den brede offentlighed er mest kendt for sin medvirken som ekspert i DR's dokumentarserie "De skjulte talenter", og som gennem en årrække har været tilknyttet SUF som supervisor.

– Jeg vidste godt, at der i SUF blev barslet med at etablere et bosted på landet, som skulle være særligt målrettet dem, der er meget sansesensitive. Derfor skyndte jeg mig at ringe, så snart det åbnede. Slet og ret fordi et tilbud som BOAS Jægerspris repræsenterer en tiltrængt forstyrrelse på autismeområdet.

Sanseapparat på overarbejde

Forstyrrelsen, som Christina Sommer her taler om, er en forstyrrelse, som bringer livskvaliteten hos mennesker med autisme i spil på en helt ny måde.

– Jeg sidder oftest med sager, hvor fokus er på rehabiliterende bostøtte, paragraffer og handleplaner. Sat på spidsen bliver det tit til et spørgsmål om, hvordan man lærer et menneske med autisme at gøre rent i sin lejlighed eller tage offentlig transport, hvorimod det helt fundamentale spørgsmål, der drejer sig om livskvalitet, har trange kår, siger Christina Sommer og fortsætter:

– Vi taler ganske enkelt for lidt om, hvad det vil sige at være et menneske med autisme og have det godt. Og vi glemmer, at det at have autisme dybest set

handler om en anden måde at være til stede i livet på. Autismen er ikke et handicap, men det bliver det, når samfundets rammer er indrettet sådan, at man har vanskeligt ved at fungere på grund af et sanseapparat, der er på konstant overarbejde.

Støtte eller stressfaktor?

Christina Sommer påpeger i den sammenhæng, at der i mange år har været for mange "huller" inden for autismetilbuddene. For hvor det for en stor gruppe mennesker med autisme kan give god mening at få stillet et tilbud til rådighed, der træner dem i dagligdags gøremål såsom rengøring, madlavning og indkøb, så er der andre, hvor hvem dette bliver et kognitivt pres.

– Hvis dit sanseapparat er særligt udfordret, så kan den bostøtte, som for andre er helt central, blive en så markant stressfaktor, at der ikke er mere energi at tage af. Det resulterer i værste fald i, at vi står med en gruppe mennesker, som kun kan magte praktiske opgaver, selvom de inderst inde ønsker mere af tilværelsen end det. Måske drømmer de om et socialt liv, men energien er ikke til det. Ensomheden træder ind, og vi ender med nogle 'tomme' og funktionsløse mennesker, som ganske vist kan gøre rent i deres boliger, men som i øvrigt har et temmelig indholdsløst liv.

Hvad er det vigtigste?

Og det er her, at Christina Sommer mener, at et tilbud som BOAS Jægerspris – og inden længe også SUF-afdelingen BOAS Villa, der er målrettet unge med autisme og spiseforstyrrelser – er med til at standse op og stille et altoverskyggende spørgsmål til indsatserne på autismeområdet i det store billede:

– Hvad er det vigtigste, vi som samfund kan gøre for mennesker med autisme? Mit svar er, at det må være at give så megen glæde og livskvalitet, at det pågældende menneske kan begynde at blomstre. Vi må ikke blive for ensidige i vores tilgang ved i for høj grad at møde mennesker med autisme med krav og handleplaner, som alligevel langt fra altid bliver indfriet, slutter Christina Sommer.

DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND

Involverende og dokumenterede udviklingsforløb

- 29 selvstyrende afdelinger fordelt over hele landet.
- 400 specialiserede og fagligt velfunderede ansatte.

*SUF fejrer i 2021 30 års jubilæum
– du hører nærmere.*

Læs mere på:
www.suf.dk

SUF MAGASINET

et gratis magasin med fokus på
individuelle socialpædagogiske løsninger

SUF Magasinet giver dig et fagligt indblik i Den Sociale Udviklingsfonds arbejde. Vi sætter ord og billeder på de mennesker, der får gavn af vores skræddersyede løsninger. Og vi giver dig interviews og baggrund med de bedste eksperter inden for det socialpædagogiske område.

Send en mail med navn og adresse til magasin@suf.dk, så modtager du magasinet kvit og frit med posten.

DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND